

**KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY
KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE
2024 – 2030**

Úvodní slovo

Dobrý den.

Dovolím-li si použít otřepanou a přesto stále platnou frázi, tedy, že rodina je základ každého státu a společnosti, pak se jistě shodneme na tom, že tento dokument by měl být jedním z hlavních stavebních kamenů stabilní budoucnosti Královéhradeckého kraje. Péče o zdravý a přirozený rozvoj rodinného života musí být středem usilování každé krajské i státní politiky a výkonu veřejné správy, jejíž služby rodina jako nejmenší stavební buňka společnosti financuje, objednává i konzumuje.

Právě efektivní a kvalitní služby nabízející a zajišťující řešení všech životních situací, do kterých se rodina může dostat, by měly být spolehlivým opěrným bodem, o nějž se může během celého života opřít každý z nás – nejen na území kraje.

Především rodina by měla být celoživotním zdrojem jistot každého jednotlivce. Proto Královéhradecký kraj vychází ze svědomitě vypracovaného systému, jehož prostřednictvím rodinám a především jejich ohroženým členům, dokáže nabízet pomocnou ruku. Koncepce rodinné politiky by tak měla být pomyslnou osou budoucnosti a úspěšného rozvoje našeho regionu. Věřím, že naplněním jejich východisek a závěrů jí také bude.

Mgr. Martina Berdychová

náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje odpovědná za sociální oblast,
kulturu, cestovní ruch a památkovou péči

Obsah

Úvod.....	4
ANALYTICKÁ ČÁST.....	9
I. Demografická analýza.....	9
1 Charakteristika Královéhradeckého kraje.....	9
2 Situace rodin v Královéhradeckém kraji.....	10
2.1 Počet obyvatel a věkové složení.....	11
2.2 Stárnutí populace v Královéhradeckém kraji.....	13
2.3 Střední délka života.....	15
2.4 Plodnost a porodnost v Královéhradeckém kraji.....	17
2.5 Sňatečnost v Královéhradeckém kraji.....	18
2.6 Rozvodovost v Královéhradeckém kraji.....	20
2.7 Registrovaná partnerství.....	21
2.8 Struktura domácností.....	22
2.9 Finanční situace domácností a míra ohrožení příjmovou chudobou.....	24
2.10 Situace na trhu práce.....	26
2.11 Komunikace Královéhradeckého kraje, PR vůči veřejnosti.....	28
II. Zjišťování potřeb rodin a seniorů v Královéhradeckém kraji.....	30
III. SWOT analýza - rodinná politika a podpora rodin a seniorů z pohledu kraje.....	31
STRATEGICKÁ ČÁST.....	35

Úvod

Představujeme Vám dokument, zabývající se rodinnou politikou, který nese název Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2024 – 2030 (dále jen Koncepce).

Vize koncepce

V KHK žijí zdravé, fungující rodiny, schopné generovat vlastní prostředky pro řešení složitých situací tak, aby nedocházelo k rozvratu rodin a nutnosti zásahu státu. Rodinná politika je systematicky řešena na úrovni kraje a obcí, se zohledněním principů definovaných touto koncepcí. Královéhradecký kraj obce metodicky vede, koordinuje a vytváří takové podmínky, které jsou motivující pro tvorbu a realizaci rodinných politik na úrovni obcí.

Cíl

Rodiny s dětmi a senioři mají dostatek podpůrných nástrojů na úrovni svých obcí o které se mohou opřít, které je aktivizují v různých fázích jejich života a při náročných životních situacích, zejména s ohledem na plnění funkcí rodiny, na posílení integrity a stability rodiny a posílení rodinné harmonie, lepší rovnováhy mezi prací a rodinou a na posílení mezigeneračních a širších příbuzenských vztahů.

Principy

- mezigenerační soudržnost,
- udržitelný rozvoj,
- spolupráce Královéhradeckého kraje se všemi aktéry,
- aktivní přístup samospráv,
- mezíresortní přístup

Aktéři rodinné politiky

Královéhradecký kraj - tvoří rámec a podmínky na úrovni kraje, realizuje aktivity zastřešující, popularizaci témat, metodicky vede.

Obce - tvoří rámec a podmínky na obecní úrovni, koordinují, zjišťují potřeby rodin a seniorů na svém území, podílí se na naplňování jednotlivých opatření.

Místní akční skupiny (MAS) - podporují rozvoj komunitního života v obcích, pomáhají síťovat na obecní úrovni, zastřešují aktivity spolků ve spolupráci s obcemi, pomáhají s přípravou dotačních žádostí.¹

¹ pozn. Seznam všech místních akčních skupin (MAS) lze nalézt na stránkách [Co jsou MAS - Oficiální stránky NS MAS České republiky, z.s. \(nsmascr.cz\)](https://www.nsmascr.cz)

Kulturní instituce - zajišťují dostatečnou nabídku kulturního vyžití směrem k rodinám s dětmi a seniorům. Dávají příležitost podílet se na kulturním životě i nízkopříjmovým rodinám či seniorům, vede ke kulturnímu životu napříč generacemi.

Nestátní neziskové organizace - jsou oporou fungujícího systému podpory rodinné politiky v oblasti poradenství, prevence, vzdělávání, osvěty apod., nejen v návaznosti na sociální služby.

Mateřská, rodinná centra a komunitní centra - jsou místem přátelským rodině. Poskytují bezpečný prostor pro setkávání všech členů rodiny a komunity, rozvíjí spolkový a komunitní život v obci, nabízí příležitosti k aktivnímu trávení času celé rodiny a díky všem preventivním aktivitám zabraňuje vzniku krizových situací v rodině i ve společnosti. Působí v oblasti primární prevence a v oblasti nespecifické prevence = předcházení vzniku rizikových jevů a chování. Pomáhají naplňovat cíle rodinné politiky na obecní úrovni.

Školská zařízení - jsou nedílnou součástí systému podpory a rozvoje dětí a mládeže, významným aktérem v oblasti primární prevence.

Sociální služby - působí v oblasti podpory, prevence, poradenství a péče pokud se rodina, či jednotlivec ocitnou v nepříznivé životní situaci.

Zájmová sdružení - svou činností rozvíjí a posilují fungování komunitního života v regionu. Rozšiřují atraktivní nabídku volnočasových aktivit.

Zastřešující organizace - podílí se na naplňování jednotlivých opatření. Jsou partnery krajské samosprávy při tvorbě rodinné politiky a poradním orgánem. Zároveň se podílí na naplňování jednotlivých opatření.

Východiskem k tvorbě dokumentu:

- Průzkum potřeb rodin a seniorů v Královéhradeckém kraji (2019)
- Závěry z fokusních skupin realizovaných v okresech KHK na jaře 2023
- Strategie rodinné politiky České republiky 2023 - 2030
- Pracovní skupina na úrovni kraje a zástupců zastřešujících organizací
- Dostupné analytické zdroje z dat ČSÚ

Cílem Koncepce

Zajistit kontinuitu podpory rodiny, a to také širší rodiny, tzn. včetně seniorů, na regionální úrovni. Koncepce určuje směr, kterým se bude podpora rodiny na úrovni kraje v následujících letech ubírat.

Opatření Koncepce

Míří především na podporu funkčních rodin a seniorů a na podporu rodin se specifickými potřebami.

Koncepce podléhá schválení Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje. Kompetence k aktualizacím Koncepce je svěřena Radě Královéhradeckého kraje, která schvaluje rovněž tzv. roční realizační plány Koncepce, jež jsou nástrojem naplňování jejích cílů a opatření.

Strategické materiály

Koncepce je v souladu či přímo navazuje na níže uvedené strategické dokumenty či materiály jak na úrovni státní, tak na úrovni Královéhradeckého kraje. Jedná se konkrétně o:

Strategické dokumenty na úrovni státní:

- **Strategie rodinné politiky 2023 – 2030 (MPSV)²**

Globální cíle (konkretizace vize) jsou:

1. Ocenění rodiny, podpora její stability a vztahů
2. Příznivé a stabilní sociální a ekonomické prostředí pro rodiny
3. Dosažení demografické stability

Hlavní cíle jsou:

- Cíl 1: Podporovat význam rodinných hodnot, zvýšit společenskou prestiž a ocenění rodiny a posílit institucionální ukotvení rodinné politiky v ČR
- Cíl 2: Rozvíjet prostředí podporující stabilní rodinné vztahy a posílit prevenci rizikových jevů v rodině
- Cíl 3: Podporovat sladění rodinného a pracovního života
- Cíl 4: Vytvářet příznivé prostředí pro materiální a finanční stabilitu rodin
- Cíl 5: Podpořit rodiny ve všech fázích života a ve specifických situacích

- **Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí³ (MPSV)**

- Základním rámcem Národního akčního plánu je zajištění dodržování a ochrany lidských práv seniorů. Záměrem je komplexní přístup k řešení problematiky stárnutí populace, koordinace a propojování jednotlivých strategií resortů v oblasti přístupů ke stárnutí a vytvoření společných priorit všech přijatých opatření.

- **Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023-2025⁴ (MPSV)**

- opírá se o principy udržitelného rozvoje společnosti, mezigenerační soudržnost, klade důraz na spolupráci všech aktérů a aktivní přístup k životu a zapojování se do společnosti.

- **Metodika vytváření místních a krajských akčních plánů podpory pozitivního, aktivního a zdravého stárnutí (MPSV – 2015)**

- **Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni (MPSV, 2020)**

² *Nová Strategie rodinné politiky ocení a podpoří rodiny ve všech fázích života*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 30. 3. 2023. [cit. 4. 10. 2023]. Dostupné z: [Nová Strategie rodinné politiky ocení a podpoří rodiny ve všech fázích života \(mpsv.cz\)](https://mnav.mpsv.cz/strategie-rodinne-politiky-oceni-a-podpori-rodiny-ve-vsech-fazich-zivota)

³ *Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí – Příprava na stárnutí v České republice*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, aktualizováno 31. 12. 2022. [cit. 4. 10. 2023]. Dostupné z: [Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí \(mpsv.cz\)](https://mnav.mpsv.cz/narodni-akcni-plan-podporujici-pozitivni-starnuti)

⁴ *Rada vlády pro seniory a stárnutí populace projednala Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023-2025*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 30. 3. 2023. [cit. 4. 10. 2023]. Dostupné z: [Rada vlády pro seniory a stárnutí populace projednala Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023-2025 \(mpsv.cz\)](https://mnav.mpsv.cz/rada-vlady-pro-seniory-a-starnuti-populace-projednala-akcni-plan-k-naplneni-strategickeho-ramce-pripravy-na-starnuti-spolecnosti-na-obdobi-2023-2025)

- **Srozumitelný úřad: Průvodce pro seniory**
(odkaz: [3d22c6cc-1621-7910-5dab-a79804aa9ac6 \(cssz.cz\)](https://3d22c6cc-1621-7910-5dab-a79804aa9ac6.cssz.cz)) (MVČR – 2022)

Strategické dokumenty či materiály na úrovni Královéhradeckého kraje:

Koncepce navazuje na tyto dokumenty:

- **Programové prohlášení Rady Královéhradeckého kraje pro období 2016 – 2020** - kde je definován závazek v podobě podpory rodiny a prorodinných aktivit,
- **Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2012 - 2016**, historicky první koncepční dokument v oblasti rodinné politiky, schválilo Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje dne 26. ledna 2012. Hlavním cílem přijaté koncepce bylo v první řadě ukotvit rodinnou politiku jako jednu z plnohodnotných regionálních politik, která bude cíleně rozvíjena.
- **Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje pro období 2017 – 2020**,
- **Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje pro období 2020 – 2023**, Navazující koncepční dokument, byla dokladem toho, že rodinná politika je i nadále pro Královéhradecký kraj prioritou.

Koncepce navazuje na tyto strategické dokumenty a materiály jednotlivých odborů Královéhradeckého kraje:

Odbor sociálních věcí

- **Strategie prevence sociálně nežádoucích jevů v KHK 2022 – 2027**
(odkaz: [Strategie prevence sociálně nežádoucích jevů v Královéhradeckém kraji 2022-2027 | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#))
- **Plán sítě služeb v péči o duševní zdraví v Královéhradeckém kraji 2021 - 2030**
(odkaz: <https://www.khk.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/schvalene-koncepce/plan-site-sluzeb-v-peci-o-dusevni-zdravi-v-kralovehradeckem-kraji-2021-2030-324599/>)
- **Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb na období 2018 až 2026**
(odkaz: <https://socialnisluzby.khk.cz/cz/poskytovatele/strategicke-dokumenty/soc-sluzby/strategie-kralovehradeckeho-kraje-v-oblasti-socialnich-sluzeb-na-obdobi-2018-az-2026-107851/>)
- **Střednědobý plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2021 až 2023**
(odkaz: <https://socialnisluzby.khk.cz/cz/poskytovatele/strategicke-dokumenty/soc-sluzby/strednedoby-plan-socialnich-sluzeb-kralovehradeckeho-kraje-2021-az-2023-320763/>)
- **Střednědobý plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2024 až 2026**
V době schvalování tohoto dokumentu dochází k finalizaci Střednědobého plánu sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2024 až 2026 s předpokládanou platností od 1. 1. 2024.
(odkaz, kde bude možné nalézt schválený dokument:
<https://socialnisluzby.khk.cz/scripts/detail.php?pgid=1653>)

Odbor školství

- **KHK - Školský informační portál KHK**, záložka prevence rizikového chování
(odkaz: <https://www.sipkhk.cz/infoportal/prevence-rizikoveho-chovani>)

- *Zpráva o primární prevenci a výskytu rizikového chování ve školách Královéhradeckého kraje ve školním roce 2021- 2022*

(odkaz: <https://www.sipkhk.cz/infoportal/clanek/zprava-o-primarni-prevenci-a-vyskytu-rizikoveho-chovani-ve-skolach-kralovehradeckeho-kraje-ve-skolnim-roce-2021--2022/all>)

- *Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2019 -2024*

(odkaz: <https://www.sipkhk.cz/infoportal/clanek/koncepce-skolske-primarni-prevence-rizikoveho-chovani-deti-a-mladeze-kralovehradeckeho-kraje-na-obdobi-2019--2024/all>)

Odbor zdravotnictví

- *Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje pro období 2021 - 2025*

(odkaz: [Koncepce-zdravotnictvi-Kralovehradeckeho-kraje-pro-obdobi-2021-2025.pdf \(khk.cz\)](#))

Odbor životního prostředí

- *Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Královéhradeckém kraji*

(odkaz: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=30605>)

- *Akční plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Královéhradeckém kraji na léta 2022–2025*

(odkaz: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=30605>)

Odbor kultury

- *Strategie kultury a památkové péče Královéhradeckého kraje 2022 - 2030*

(odkaz: prokreativitu.cz | [strategie kultury 2022–2030](#))

Odbor dopravy

- [Dokumenty ke stažení - Doprava Královéhradeckého kraje \(dopravakhk.cz\)](#)

ANALYTICKÁ ČÁST

I. Demografická analýza

1 Charakteristika Královéhradeckého kraje

Královéhradecký kraj leží v severovýchodní části Čech. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem v délce přibližně 208 km. Se sousedními Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, která patří mezi tři největší oblasti v republice jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Posledním sousedem je kraj Středočeský. Krajská metropole Hradec Králové je od hlavního města Prahy vzdálená 112 km.

Území kraje je tvořeno pěti okresy - Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov (po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000). V Královéhradeckém kraji bylo k 1. 1. 2003 zřízeno 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. Pověřené obecní úřady spravují obce v území, které je skladebné do okresů i do správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

K 31. 3. 2023 měl Královéhradecký kraj celkem **555 746 obyvatel**⁵. Nejlidnatějším okresem je okres Hradec Králové s necelými 167 tisíci osobami. Naopak populačně nejmenší s 80 tisíci obyvateli je okres Rychnov nad Kněžnou a Jičín.

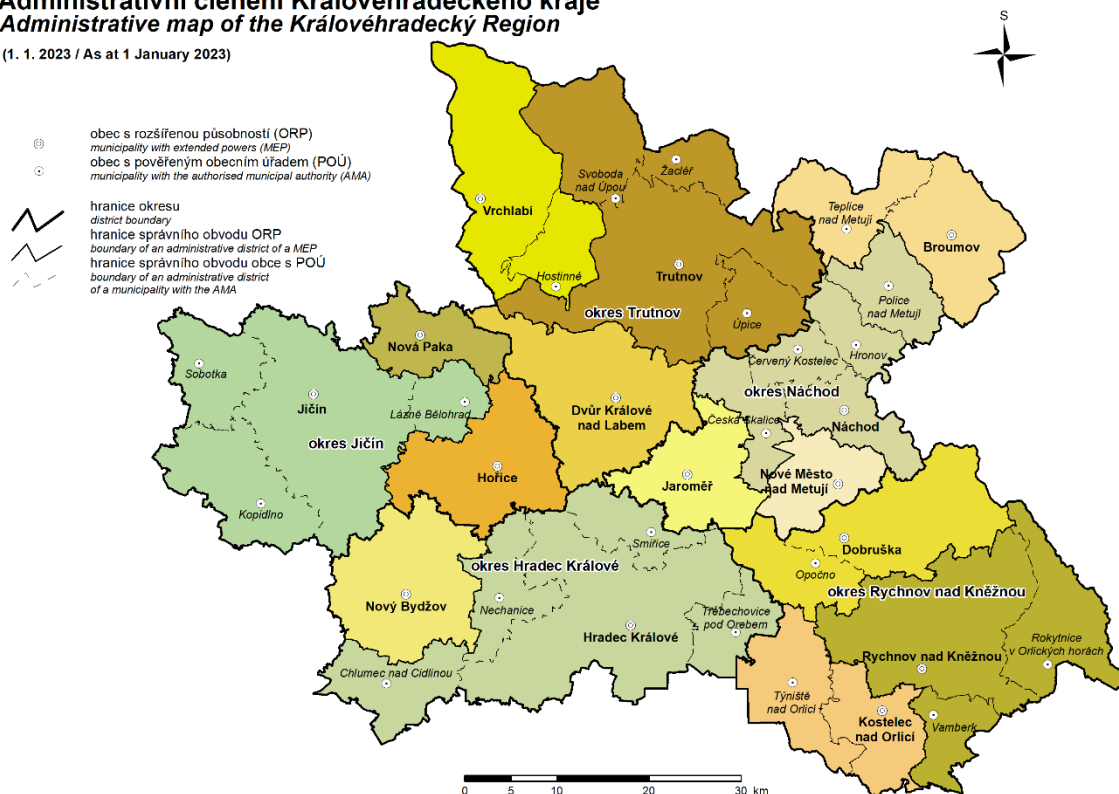
Na území kraje je celkem **448 obcí**, z nichž má **48 statut města** a 13 statut městyse. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové s 93 506 obyvateli, druhým největším městem s 29 660 obyvateli je město Trutnov.⁶ Nejméně urbanizován je okres Jičín, kde žije i nejvíce obyvatel v obcích do 500 obyvatel (více než pětina).

⁵ Český statistický úřad: [Nejnovější údaje: Královéhradecký kraj | ČSÚ v Hradci Králové \(czso.cz\)](#) Dostupné online. [cit. 2023-08-25]

⁶ Obyvatelé Česka, dostupné z: [Trutnov - Počet obyvatel \(obyvateleceska.cz\)](#)

Administrativní členění Královéhradeckého kraje Administrative map of the Královéhradecký Region

(1. 1. 2023 / As at 1 January 2023)

Mapa č. 1 Administrativní členění Královéhradeckého kraje na obce s rozšířenou působností⁷

2 Situace rodin v Královéhradeckém kraji

Rodiny v Královéhradeckém kraji, stejně jako v celé České republice, prochází za poslední desetiletí velkými změnami.

Hlavní a zásadní změnou oproti předchozímu období byla proměna definice rodiny, kdy přestal být kladený důraz na manželský svazek. K tomuto posunu došlo proto, že se stále zvyšující podíl dětí rodil ženám a mužům, kteří spolu sice společně žili v jedné domácnosti a plánovali dítě společně vychovávat, ale netvořili manželský pár. Sňatek buď odkládali do budoucnosti, nebo jej vůbec neplánovali.

Zatímco v roce 1990 se mimo manželství narodilo 8,6 % dětí, v roce 2021 to byla již téměř polovina ze všech živě narozených dětí (48,5 %).

Rodina je tedy v současné době v sociologických výzkumech definována manželstvím nebo přítomností dítěte. Samozřejmě je možné splnit obě podmínky, tedy žít v manželství a s dětmi, nicméně jedna z podmínek je zpravidla dostačující proto, abychom mohli hovořit o rodině. Úplná rodina s dětmi tak již

⁷ Statistická ročenka Královéhradeckého kraje – 2022, Mapy a kartogramy: Administrativní členění Královéhradeckého kraje [online]. Praha: Český statistický úřad, Aktualizováno dne 1. 1. 2023. [cit. 23. 8. 2023]. Dostupné z: [136849a2-540c-496c-aa66-5263cd70467b \(3506x2481\) \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/ku136849a2-540c-496c-aa66-5263cd70467b)

není toliko rodinou manželskou, ale může být tvořena společně žijícími partnery vychovávajícími dítě. Neúplná rodina je definovaná nepřítomností jednoho rodiče a přítomností dítěte.⁸

2.1 Počet obyvatel a věkové složení

Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji se od počátku roku 2023 zvýšil o 479 obyvatel vlivem stěhování. Kladné migrační saldo měly všechny okresy kraje a ve všech i více obyvatel zemřelo, než se narodilo. Počet živě narozených dětí, zemřelých obyvatel i sňatků se meziročně snížil.

Podle výsledků předběžné statistické bilance dosáhl počet obyvatel Královéhradeckého kraje k 31. 3. 2023 celkem 555 746 osob, včetně těch, kterým byla udělena dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině. Ženy tvořily 50,9 % populace kraje v celkovém počtu 282 731 žen. Od počátku roku se počet obyvatel zvýšil o 479 osob, obyvatelstvo ubylo pouze v okrese Trutnov. Přirozenou měnou ubylo v kraji 440 obyvatel, v žádném okrese kraje nebylo v prvním čtvrtletí zaznamenáno více narozených než zemřelých. Nárůst obyvatel v důsledku stěhování činil v kraji 919 osob, kladné migrační saldo měly všechny okresy.⁹

Královéhradecký kraj patří mezi populačně nejstarší kraje České republiky. I v roce 2021 měl nejvyšší podíl obyvatel ve věku nad 65 let (22,4 %) a nejnižší podíl obyvatel ve věku 15–64 let (61,9 %). Podílem dětí (15,7 %) zaujal kraj 10. příčku.

Věkové složení populace charakterizuje také ukazatel průměrný věk obyvatel, který ke konci roku 2021 dosáhl již 43,6 let, u mužů 42,1 let a u žen 45,1 let. Průměrný věk v kraji dlouhodobě převyšuje celorepublikový průměr i podle pohlaví. Mezi kraji ČR byl průměrný věk od roku 2013 do roku 2017 nejvyšší, do roku 2012 to bylo vždy druhé místo za hl. městem Prahou a od roku 2018 je to druhé pořadí s nepatrným rozdílem za Zlínským krajem. Průměrný věk mužů v roce 2021 byl nejvyšší mezi kraji a u žen to bylo druhé místo.

Index stáří vyjadřuje poměr mezi dětmi a seniory. V kraji se tento index dlouhodobě zvyšuje, v roce 2005 poprvé převýšil počet seniorů počet dětí, a to o 259 osob, v roce 2021 to bylo o 36,5 tisíc osob. Na 100 dětí ve věku 0–14 let připadlo v kraji koncem roku 2021 již 142,9 osob 65letých a starších, přitom průměrně v České republice to bylo 128,1 seniorů. Mezi kraji je to ve sledovaném období 2016–2021 ve všech letech nejvyšší hodnota.

Počet obyvatel byl v letech 2020 a 2021 ovlivněn pandemií, v obou letech byly počty zemřelých nejvyšší od vzniku krajů v roce 2000, stejně tomu bylo v ostatních krajích. V Královéhradeckém kraji zemřelo v roce 2021 celkem 7 668 osob a v roce 2020 celkem 6 694 osob.¹⁰

⁸ *Rodiny s dětmi v letech 2018 – 2022*. Praha, Rilsa, 2023. Dostupné z: [Nová studie z RILSA: Rodiny s dětmi v letech 2018–2022 - RILSA](#)

⁹ *Královéhradecký kraj měl k 31. 3. 2023 celkem 555 746 obyvatel*. ČSÚ [online]. Aktualizováno dne 23. 8. 2023 [cit. 23. 8. 2023].

[Královéhradecký kraj měl k 31. 3. 2023 celkem 555 746 obyvatel | ČSÚ v Hradci Králové \(czso.cz\)](#)

¹⁰ *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje – 2021* [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad, Zveřejněno dne 31. 10. 2022. [cit. 6. 9. 2023]. Dostupné z: [Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje - 2021 | ČSÚ \(czso.cz\)](#)

Níže uvedená **Tabulka č. 1** ukazuje na počty obyvatel v letech 1961 – 2021 v Královéhradeckém kraji a jeho jednotlivých okresech a ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností.

Tabulka 1 Obyvatelstvo v letech 1961 až 2021 (územní struktura k 1. 1. 2023) ¹¹

Název obce	Počet obyvatel						
	sčítání lidu						stav k 31.12.2021
	1961	1970	1980	1991	2001	2011	
Královéhradecký kraj	540 838	540 337	561 385	552 809	550 724	547 916	542 583
Okresy							
Hradec Králové	138 514	147 481	161 732	162 662	161 178	162 661	162 400
Jičín	87 434	82 515	81 894	78 650	77 761	79 702	78 713
Náchod	113 754	112 131	114 031	111 939	112 714	109 550	107 973
Rychnov nad Kněžnou	77 122	76 751	79 491	78 144	78 294	77 829	78 424
Trutnov	124 014	121 459	124 237	121 414	120 777	118 174	115 073
Správní obvody obcí s rozšířenou působností							
Broumov	18 976	18 382	17 828	17 483	17 684	16 312	15 476
Dobruška	20 708	20 353	20 485	19 858	19 769	19 959	19 907
Dvůr Králové nad Labem	32 039	30 395	30 194	27 724	27 231	26 645	26 622
Hořice	19 816	19 072	19 241	18 424	18 260	18 305	18 087
Hradec Králové	117 352	128 382	143 518	145 619	144 125	145 373	144 847
Jaroměř	20 238	19 270	18 918	18 782	19 174	18 864	19 176
Jičín	53 248	49 145	48 960	46 702	46 207	48 231	47 589
Kostelec nad Orlicí	25 060	25 072	26 013	24 844	24 516	24 628	24 858
Náchod	63 084	62 050	63 270	61 330	61 600	60 384	59 412
Nová Paka	14 370	14 298	13 693	13 524	13 294	13 166	13 037
Nové Město nad Metují	11 456	12 429	14 015	14 344	14 256	13 990	13 909
Nový Bydžov	21 162	19 099	18 214	17 043	17 053	17 288	17 553
Rychnov nad Kněžnou	31 354	31 326	32 993	33 442	34 009	33 242	33 659
Trutnov	65 101	63 997	65 724	65 078	65 172	63 379	61 713
Vrchlabí	26 874	27 067	28 319	28 612	28 374	28 150	26 738

Níže uvedená **Tabulka č. 2** ukazuje nejen na celkové počty obyvatel v jednotlivých krajích, ale i na jejich průměrný věk:

¹¹ *Obyvatelstvo v letech 1961 – 2021* [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad, Zveřejněno dne 31. 3. 2023. [cit. 23. 8. 2023]. Dostupné z: [Obce Královéhradecka - 2023 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz)

Tabulka 2 Vybrané demografické údaje Královéhradeckého kraje v roce 2022

Kraj, okres NUTS 3, LAU 1	Počet obyvatel			Průměrný věk		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Česká republika	10649800	5244194	5405606	42,3	40,9	43,7
Kraje (NUTS 3)						
Hlavní město Praha	1308632	638009	670623	41,9	40,5	43,3
Středočeský kraj	1369332	676696	692636	41,2	40,0	42,4
Jihočeský kraj	642133	317268	324865	42,7	41,4	43,9
Plzeňský kraj	584672	290226	294446	42,7	41,5	43,9
Karlovarský kraj	294896	145674	149222	42,9	41,5	44,2
Ústecký kraj	820789	407395	413394	42,0	40,7	43,4
Liberecký kraj	442356	217791	224565	42,1	40,7	43,5
Královéhradecký kraj	551021	271591	279430	43,1	41,6	44,5
Pardubický kraj	520316	257948	262368	42,4	41,0	43,8
Kraj Vysočina	509274	253061	256213	42,8	41,4	44,1
Jihomoravský kraj	1187667	582516	605151	42,4	40,9	43,8
Olomoucký kraj	632492	309620	322872	42,8	41,2	44,3
Zlínský kraj	582921	285883	297038	43,1	41,4	44,7
Moravskoslezský kraj	1203299	590516	612783	42,7	41,1	44,2
Okresy (LAU 1)						
Královéhradecký kraj						
Hradec Králové	163671	79907	83764	43,3	41,7	44,8
Jičín	79782	39639	40143	43,1	41,6	44,5
Náchod	110240	54314	55926	43,1	41,6	44,7
Rychnov nad Kněžnou	79088	39324	39764	42,5	41,2	43,8
Trutnov	118240	58407	59833	43,2	41,7	44,6

2.2 Stárnutí populace v Královéhradeckém kraji

Královéhradecký kraj patří dlouhodobě k regionům s nejstarším obyvatelstvem v České republice, to potvrdily i výsledky Sčítání 2021. Průměrný věk obyvatel kraje dosáhl 43,6 let (muži 42,1 let a ženy 45,2 let) a proti sčítání v roce 2011 došlo k nárůstu o 2,1 roků u obou pohlaví. Průměrný věk obyvatel České republiky činil 42,7 let (muži 41,2 let, ženy 44,1 let) a proti sčítání v roce 2011 se zvýšil u obou pohlaví o 1,7 let. Nestarší obyvatelstvo žilo ve Zlínském kraji, poté následoval Královéhradecký kraj. Nejmladší obyvatelstvo se naopak sečetlo v hl. městě Praze. Z hlediska pohlaví dosáhli nejvyššího průměrného věku muži v Karlovarském kraji (42,2 let) a ženy ve Zlínském kraji (45,5 let), naopak nejmladší muži žili v hl. městě Praze (39,9 let) a nejmladší ženy ve Středočeském kraji (42,8 let). Z hlediska okresů Královéhradeckého kraje žilo nejstarší obyvatelstvo v okrese Náchod, a to i z pohledu obou pohlaví. Nejmladší obyvatelstvo se sečetlo v okrese Rychnov nad Kněžnou, z hlediska pohlaví to platí i o ženách, nejmladší muži žili v okrese Hradec Králové.¹²

¹² Sčítání 2021 – Věková struktura obyvatel Královéhradeckého kraje [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad [cit. 17.6.2022]. Dostupné z: [Sčítání 2021 – Věková struktura obyvatel Královéhradeckého kraje | ČSÚ v Hradci Králové \(czso.cz\)](#)

Trend stárnutí populace bude pokračovat i v letech následujících. Dle Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050¹³ by průměrný věk měl činit v Královéhradeckém kraji 46,4 roku v roce 2031, v roce 2051 pak 48,9 roku.

Na trend stárnutí populace a s ním související potřeby v oblasti péče o osoby závislé na péči jiné fyzické osoby reaguje Královéhradecký kraj Strategií Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb na období 2018 až 2026, kterou schválilo Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje usnesením č. ZK/9/666/2017 ze dne 4. 2. 2017. Strategické cíle jsou následně rozvedeny ve Střednědobém plánu sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2021 až 2023, který schválilo Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje usnesením č. ZK/29/2287/2020 ze dne 22. 6. 2020. V době schvalování tohoto dokumentu dochází k finalizaci Střednědobého plánu sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2024 až 2026 s předpokládanou platností od 1. 1. 2024.

Údaje v níže uvedené tabulce byly extrahovány z kompletní tabulky demografických údajů a srovnání jednotlivých krajů v České republice. Pro srovnání Královéhradeckého kraje byla ponechána Česká republika jako celek a poté Hl. m. Praha:¹⁴

Tabulka 2 Vybrané demografické údaje Královéhradeckého kraje v roce 2022

	Česká republika	v tom kraj	
		Hl. m. Praha	Královéhradecký
Střední stav obyvatelstva	10 759 525	1 338 530	552 724
v tom: muži	5 278 577	647 414	271 715
ženy	5 480 948	691 116	281 009
Stav obyvatel k 31. 12.	10 827 529	1 357 326	555 267
v tom: muži	5 308 523	656 382	272 756
ženy	5 519 006	700 944	282 511
v tom ve věku:			
0–14	1 750 808	219 012	87 408
15–64	6 868 872	883 418	344 100
65 a více	2 207 849	254 896	123 759
z toho ženy ve věku:			
0–14	854 910	107 103	42 512
15–64	3 385 548	443 606	168 778
65 a více	1 278 548	150 235	71 221
Průměrný věk (k 31. 12.)	42,6	41,7	44,9
muži	41,2	40,2	42,0
ženy	44,0	43,1	44,9
Index stáří (65+ / 0–14) (k 31. 12.)	126,1	116,4	141,6
muži	103,7	93,5	117,0
ženy	149,6	140,3	167,5
Sňatky	54 820	6 983	2 836
Rozvody	19 846	2 370	955
Narození celkem	101 676	13 577	5 074
v tom: živě	101 299	13 528	5 058

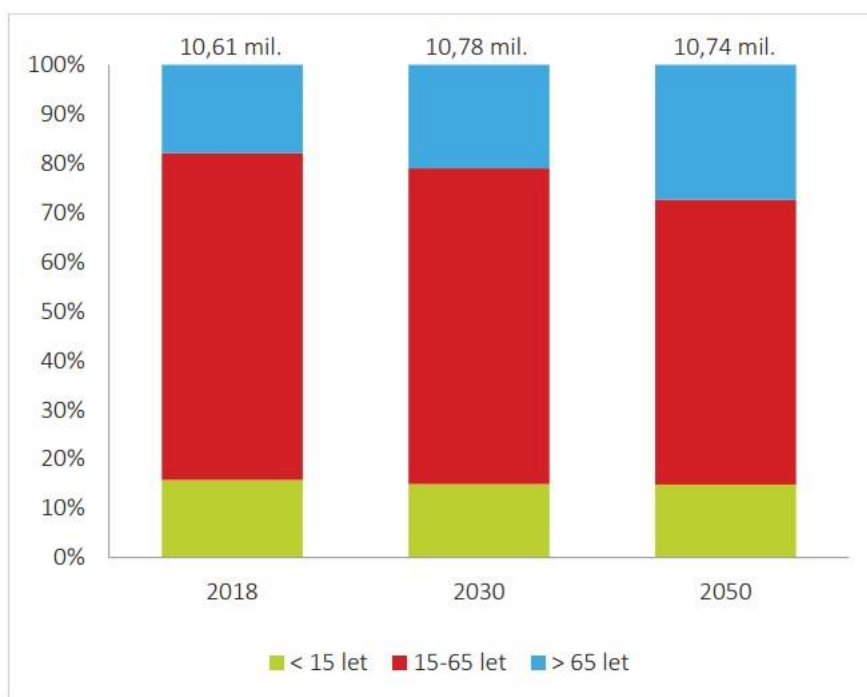
¹³ Projekce počtu obyvatel Královéhradeckého kraje do roku 2050 [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad [cit. 18.6.2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/projekce_poctu_obyvatel_do_roku_2050

¹⁴ Demografická ročenka krajů 2013 - 2022. [online]. Český statistický úřad. [cit. 15.8.2023]. Dostupné z: [Demografická ročenka krajů - 2013–2022 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/Portel/Portel.aspx?lang=cs)

mrtvě	377	49	16
Potraty celkem	27 598	3 259	1 296
z toho umělá přerušení těhotenství	16 438	1 923	851
Zemřelí celkem	120 219	12 810	6 176
Přirozený přírůstek/úbytek	-18 920	718	-1 118
Přistěhovalí	349 548	112 363	18 773
Vystěhovalí	19 806	31 161	4 971
Přírůstek/úbytek stěhováním	329 742	81 202	13 802
Celkový přírůstek/úbytek	310 822	81 920	12 684

Za zmínku stojí též predikce stárnutí obyvatelstva v rámci České republiky, kterou nám ukazuje graf č. 1.

Graf 1 Predikce stárnutí obyvatelstva ČR¹⁵

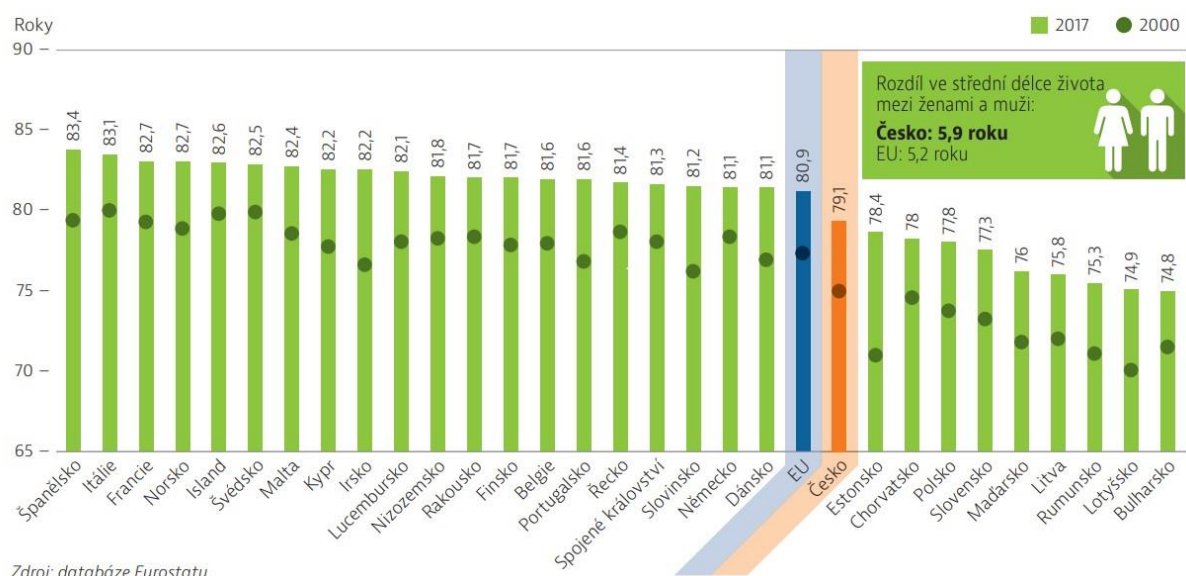
Zdroj: ČSÚ (2019a)

2.3 Střední délka života

Střední délka života při narození se zvýšila, ale zůstává pod průměrem EU. Střední délka života při narození se mezi roky 2000 a 2017 zvýšila o čtyři roky (ze 75,1 na 79,1 roku) a patří k nejvyšším v novějších členských státech EU. V roce 2017 však byla stále téměř o dva roky nižší než průměr EU (80,9 roku, graf č. 2). Ženy žijí v průměru téměř o šest let déle než muži (76,1 roku ve srovnání s 82 lety). Rozdíl mezi ženami a muži se od roku 2000 neustále zmenšuje, ale je vyšší než průměr EU (5,2 roku).

¹⁵ *Zajištění péče v době nedostatku zdravotníků*, Advance Institute a Centrum zdravotní ekonomie a managementu při Univerzitě Karlově, 2020, str. 16, Dostupné z: [Zajisteni_dostupnosti_pece_06_NAHLED.pdf \(advanceinstitute.cz\)](#)

Graf 2 Střední délka života při narození v Česku je téměř dva roky pod průměrem EU

Prodloužení střední délky života lze přičíst poklesu úmrtnosti mezi roky 2000 a 2016 o 25 %. Podle údajů za rok 2016 však úmrtnost na vnější příčiny, včetně dopravních a jiných nehod, a úmrtnost na infekční onemocnění zůstávají zdrojem znepokojení, protože jsou nadále nad průměry EU.

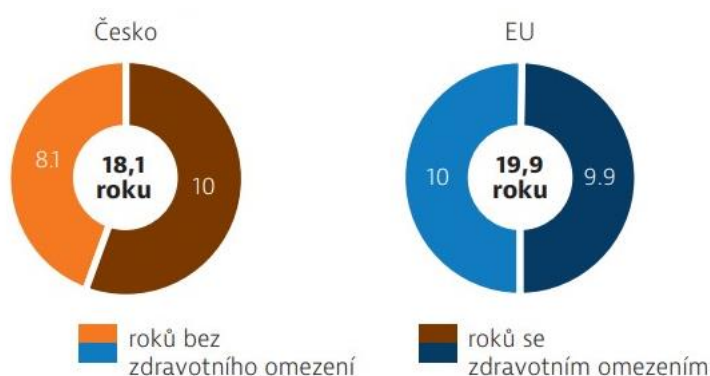
Ve střední délce života existují také významné regionální rozdíly, kdy hlavní města Praha má téměř o čtyři roky vyšší hodnotu než regiony, které jsou z tohoto hlediska nejslabší, tj. Moravskoslezský kraj a region Severozápad (zahrnuje Karlovarský a Ústecký kraj). Střední délka života v Praze (80,8 roku v roce 2017) je podobná průměru EU.

Více než polovina života po 65. roce věku je prožita se zdravotním omezením. V roce 2017 mohli Češi ve věku 65 let očekávat, že budou žít dalších 18,1 roku, tedy o 2,4 roku více než v roce 2000. Více než polovinu této doby však stráví s chronickým onemocněním či zdravotním omezením (graf č. 3). Rozdíl ve střední délce života ve věku 65 let v závislosti na pohlaví činí téměř čtyři roky (16,2 roku u mužů ve srovnání s 19,8 roku u žen). V délce života prožité ve zdraví však neexistuje téměř žádný rozdíl mezi muži a ženami, protože ženy obvykle žijí s určitými zdravotními omezeními větší část svého života po dosažení věku 65 let než muži.

Přibližně tři pětiny (59 %) jednotlivců ve věku 65 let a vyšším uvádějí, že trpí alespoň jedním chronickým onemocněním, což je více než průměr EU (54 %).¹⁶

¹⁶ *Zdraví v Česku* [online]. State of Health in the EU – Česko - Zdravotní profil země 2019. Dostupné z: [6e557457-cs.pdf \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/cs/health/state-of-health-in-the-eu-cesko-zdravotni-profil-zeme-2019/6e557457-cs.pdf)

Graf 3 Střední délka života ve věku 65 let

2.4 Plodnost a porodnost v Královéhradeckém kraji

V průběhu roku 2021 se v Královéhradeckém kraji živě narodilo 5 537 dětí, tj. 10,2 dětí na 1 000 obyvatel středního stavu (2 882 chlapců a 2 655 dívek). Meziročně to bylo o 11 dětí více. V uplynulých dvou letech porodnost stoupala.

Mimo manželské svazky se nadále rodí více než polovina dětí. Mimo manželství se v roce 2021 narodilo 51,9 % dětí. Pokračoval dlouhodobý růst podílu dětí narozených mimo manželství, který v roce 2001 dosahoval 21,9 %, v roce 2010 již dvě pětiny a v roce 2016 činil 50,7 %. Od roku 2009 je krajský podíl trvale nad republikovou hodnotou, v roce 2021 ji překročil o 3,4 p. b.

Průměrný věk matky při narození dítěte byl v roce 2021 již 31 let a neustále se zvyšuje. Průměrný věk matky při narození dítěte se nadále zvyšuje, v roce 2021 byl v dlouhodobém vývoji nejvyšší a činil 31,0 let, u prvního dítěte 29,2 let, u druhého 31,9 let a u třetího 34,1 let. Věk matky u třetího dítěte dosáhl maxima 34,6 let v roce 2015. Míra plodnosti byla v roce 2001 nejvyšší u matek 25 a 27letých, v roce 2011 a 2021 u matek 30letých.¹⁷

Tabulka 3 Očekávaný pohyb obyvatelstva Královéhradeckého kraje podle projekce

	2 013	2 020	2 030	2 040	2 050
Odhad počtu obyvatel (stav k 31. 12.)	552 327	546 694	535 271	519 202	502 087
Živě narození	5 355	4 738	4 132	4 324	4 040
Zemřelí	5 720	5 739	5 950	6 650	6 572
Přirozený přírůstek	-365	-1 001	-1 818	-2 326	-2 532
Saldo migrace	-254	85	488	622	869
Celkový přírůstek	-619	-916	-1 330	-1 704	-1 663
Porodnost (‰)	9,7	8,7	7,7	8,3	8,0
Úmrtnost (‰)	10,4	10,5	11,1	12,8	13,1

¹⁷ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje [online]. Český statistický úřad. [cit. 15.8.2023]. Dostupné z: [ed862553-5808-45fa-be3a-4019ca2dd7db \(czso.cz\)](https://ed862553-5808-45fa-be3a-4019ca2dd7db.czso.cz)

Úhrnná plodnost	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6

Podle výsledků projekce bude úhrnná plodnost ve všech krajích ČR dlouhodobě mírně růst. V roce 2012 dosahoval ukazatel úhrnné plodnosti v Královéhradeckém kraji hodnoty 1,46 dítěte na jednu ženu a byl mírně nad celorepublikovým průměrem a očekává se tak i v budoucnu. V roce 2030 bude očekávaná úhrnná plodnost v rozmezí 1,51 dítěte na jednu ženu, do roku 2050 pak vzroste na hodnotu 1,56.¹⁸

2.5 Sňatečnost v Královéhradeckém kraji

V roce 2021 uzavřeli obyvatelé České republiky 46,8 tisíce manželství, o 1,4 tisíce více než v předchozím roce. Po výrazném meziročním úbytku sňatků v roce 2020 (o 17 %) tak došlo opět k jejich mírnému navýšení (celkem o 3 %), a to jak u svobodných, tak i u rozvedených a ovdovělých.

Dlouhodobý trend úbytku sňatků, započatý již na počátku 90. let 20. století, skončil v roce 2013, kdy uzavřelo manželství historicky nejméně párů, a to 43 499. Poté následovalo šestileté období růstu s průměrným meziročním přírůstkem 4,0 %, které vrcholilo v roce 2019 počtem 54 870 sňatků (tab. 2.2). Tento trend zastavil rok 2020, který v důsledku covidových restrikcí¹⁶ přinesl jen 45 415 svateb, tedy o 17,2 % méně než rok 2019. V roce 2021 bylo evidováno 46 778 nově uzavřených manželství, tedy o 3 % meziročně více, nicméně jejich počet zůstal nižší než v letech 2015–2019 (48,1–54,9 tisíce), na čemž se mohla podílet nadále trvající vládní opatření reagující na výskyt onemocnění covid-19, která upravovala podmínky možného uspořádání hromadných akcí včetně svatebních obřadů.

Stejně jako v předcházejících letech 2012–2020 byli v roce 2021 mezi ženichy stále nejvíce zastoupení 30–34letí (11 716, tj. 25,0 % z úhrnu) a mezi nevěstami 25–29leté (13 892, tj. 29,7 % z úhrnu). Druhou nejpočetnější věkovou skupinu představovali u snoubenců 25–29letí (22,3 %) a u snoubenek 30–34leté (23,3 %). Ve věku 25 až 34 let tak byla celá polovina osob uzavírající manželství, nicméně jejich podíl se během let postupně snížil z 57,9 % v roce 2012 na 50,2 % v roce 2021.

Průměrný věk žen vstupujících do prvního manželství se v roce 2021 nepatrně snížil o 0,1 na 30,3 let a u mužů zůstal na úrovni předchozího roku, tedy na 32,6 letech.¹⁹

Sňatečnost v roce 2021 meziročně vzrostla, v roce 2020 byla nejnižší v dlouhodobém vývoji. V roce 2021 bylo v kraji uzavřeno 2 272 sňatků, což bylo meziročně o 44 sňatků více, tj. o 2 %. Protiepidická opatření ovlivnila množství uzavírání sňatků nejvíce v roce 2020, kdy bylo v dlouhodobém vývoji uzavřeno nejméně sňatků. V roce 2021 se dostal počet uzavřených sňatků na úroveň roku 2013. V relativním vyjádření bylo uzavřeno 4,2 sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu, v roce 2020 byla sňatečnost 2,0 ‰, což bylo nejméně od roku 2001. Absolutně nejvíce sňatků bylo uzavřeno v okrese Hradec Králové (688 sňatků), relativně v okrese Rychnov nad Kněžnou (4,5 ‰).

¹⁸ *Projekce počtu obyvatel Královéhradeckého kraje do roku 2050* [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/projekce_poctu_obyvatel_do_roku_2050

¹⁹ *Vývoj obyvatelstva České republiky - 2021 (sňatečnost)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 3.10.2022 [cit. 8.9.2023]. Dostupné z: [Vývoj obyvatelstva České republiky - 2021 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/csu/vyvoj_obyvatelstva_2021_smatecnost)

Tabulka 4 Sňatky podle regionů soudržnosti, krajů a okresů v 1. čtvrtletí 2023²⁰

Region soudržnosti, kraj, okres	Sňatky celkem	Ženich		Nevěsta		Oba snoubenci svobodní
		1. sňatek	2. a další sňatek	1. sňatek	2. a další sňatek	
Česko	3 536	2 243	1 293	2 221	1 315	1 832
<i>Praha</i>	558	375	183	365	171	304
<i>Střední Čechy</i>	434	270	164	279	162	230
<i>Jihozápad</i>	376	238	138	230	146	184
<i>Severozápad</i>	419	237	182	239	185	184
Severovýchod	404	253	151	242	159	208
<i>Jihovýchod</i>	545	361	184	346	201	294
<i>Střední Morava</i>	365	225	140	240	132	194
<i>Moravskoslezsko</i>	435	284	151	280	159	234
Královéhradecký kraj	144	94	50	95	48	86
Hradec Králové	30	21	9	23	11	19
Jičín	27	24	3	19	4	24
Náchod	31	15	16	17	16	13
Rychnov nad Kněžnou	29	18	11	18	8	16
Trutnov	27	16	11	18	9	14

Tabulka 5 Sňatky v Královéhradeckém kraji²¹

	2019	2020	2021
Sňatky celkem	2 797	2 228	2 272
Snoubenci podle rodinného stavu:			
svobodní	2 099	1 636	1 682
svobodné	2 099	1 644	1 665
rozvedení	684	574	573
rozvedené	671	560	576
ovdovělí	14	18	17
ovdovělé	27	24	31
Snoubenci podle pořadí sňatku:			
první u obou snoubenců	1 859	1 438	1 460
druhé a vyšší: ženich	698	592	590
nevěsta	698	584	607
Snoubenci podle věku při sňatku:			
stejný věk	262	216	242
ženich starší	1 888	1 515	1 510
nevěsta starší	647	497	520
Průměrný věk při sňatku			
ženichů	36,6	37,3	37,3

²⁰ Stav a pohyb obyvatelstva v ČR - 1. čtvrtletí 2023. [online]. Praha: Český statistický úřad, Zveřejněno 7. 9. 2023. [cit. 7.9.2023]. Dostupné z: [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](https://vdb.czso.cz)

²¹ Statistická ročenka Královéhradeckého kraje – 2022 [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: [4. OBYVATELSTVO | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz)

nevěst	33,8	34,2	34,5
Průměrný věk při prvním sňatku			
ženichů	32,4	32,6	32,9
nevěst	29,8	30,2	30,2

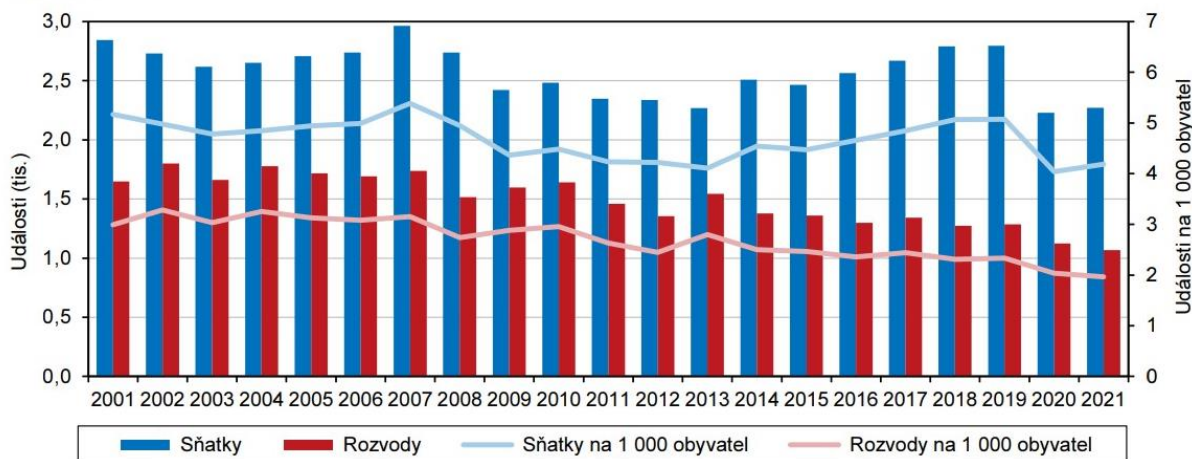
2.6 Rozvodovost v Královéhradeckém kraji

Rozvodovost postupně klesá. V roce 2021 bylo v kraji 1 068 manželství ukončeno rozvodem, v porovnání s rokem 2020 to bylo o 56 rozvodů méně, tj. o 5,0 %. Na 1 000 obyvatel středního stavu byla v kraji rozvedena 2,0 manželství. Hrubá míra rozvodovosti je meziročně beze změn a dlouhodobě postupně klesá.²²

Z následujícího Grafu č. 4 je jasně viditelný počet sňatků a rozvodů v Královéhradeckém kraji za období 2001 – 2021.²³

Graf 4 Počet sňatků a rozvodů v Královéhradeckém kraji za období 2001 – 2021

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6 Počty sňatků a rozvodů v Královéhradeckém kraji na 1000 obyvatel²⁴

	Střední stav obyvatel	Sňatky	Rozvody
2022	552 724	5,1	1,7
2021	542 892	4,2	2
2020	551 605	4	2
2019	551 208	5,1	2,3

²² Stav a pohyb obyvatelstva v ČR - 1. čtvrtletí 2023. [online]. Praha: Český statistický úřad, Zveřejněno 7. 9. 2023. [cit. 7.9.2023]. Dostupné z: [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](https://vystupniobjekt.vdb.czso.cz)

²³ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje [online]. Český statistický úřad. [cit. 15.8.2023]. Dostupné z: [ed862553-5808-45fa-be3a-4019ca2dd7db \(czso.cz\)](https://ed862553-5808-45fa-be3a-4019ca2dd7db.czso.cz)

²⁴ Pohyb obyvatelstva – vybrané území Královéhradecký kraj [online]. Český statistický úřad, Vygenerováno dne 7. 9. 2023. Dostupné z: [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](https://vystupniobjekt.vdb.czso.cz)

Jak vyplývá z údajů Zprávy o rodině 2020, tak počty rozvodů v České republice na rozdíl od sňatků meziročně většinou klesaly, výjimkou byly roky 2010, 2013 a 2017. V roce 2018 se rozvedlo 24 tisíc manželství. Důvodem je, jak snižující se počet sňatků v předcházejících dekadách, tak změny v intenzitě rozvodovosti v jednotlivých délkách trvání manželství a prodlužování průměrné délky trvání manželství na současných 13 let.

Intenzita rozvodovosti se dlouhodobě snižuje v prvních letech trvání manželství, výrazně v prvních pěti letech od sňatku. Po více než 30 letech manželství se rozvodovost v posledních letech mírně zvyšuje, tedy v době, kdy děti dospějí a opouštějí domácnost rodičů (tzv. syndrom prázdného hnízda).

Ve většině rozvádějících se manželství (dlouhodobě na úrovni 57–59 %) jsou nezletilé děti, nejčastěji jedno (50 %) či dvě (44 %). V průběhu období let 2008 až 2018 se podíl rozvádějících se manželství se dvěma dětmi zvýšil při poklesu podílu rodin s jedním dítětem. Rozvod manželství svých rodičů zažívá přibližně 23 tisíc dětí ročně, počet dětí, kterým se rozpadla rodina, by byl v případě dostupnosti údajů o rozpadech nesezdaných párů jistě výrazně vyšší. K rozvodům s dětmi dochází nejvíce mezi pátým a patnáctým rokem trvání manželství.²⁵

2.7 Registrovaná partnerství

Registrované partnerství je úředně nebo jinak zaznamenané partnerství. Od 90. let 20. století se sousloví v češtině užívá jako ustálený termín pro označení úředně uzavřeného svazku dvou spolužijících osob podobného manželství, s účinností od roku 2006 je takto oficiálně nazván veřejnoprávně institucionalizovaný svazek dvojic stejného pohlaví podle českého práva, které tento institut klade na roveň obdobným institutům v dalších zemích.²⁶

Od poloviny roku 2006 do konce roku 2019 vstoupilo v Česku do registrovaného partnerství celkem 3 625 párů. Během ledna až dubna 2020 to bylo dalších 49 párů (29 mužských a 20 ženských). Ovšem pouze 2 710 jich (k 1. 1. 2020) stále existovalo, jelikož 915 partnerství se za dobu od roku 2006 do konce roku 2019 rozešlo, resp. bylo zrušeno. Z dat ovšem nezjistíme, zda byla partnerství zrušena z důvodu úmrtí nebo z rozhodnutí partnerů či partnerek. V souvislosti s množstvím vznikajících registrovaných partnerství je třeba podotknout, že počet spolu žijících párů stejného pohlaví je násobně vyšší než počet těch zaregistrovaných.

Nejčastějším věkem vstupu do registrovaného partnerství je u mužů 37 let a u žen 33 let. Nejstaršímu muži, který vstoupil do registrovaného partnerství bylo 87 let a nejstarší ženě 81. Ukazatel průměrného věku vstupu do registrovaného partnerství se ve srovnání s heterosexuálními páry liší téměř o čtyři roky, kdy muži vstupují ve 32 letech a ženy v necelých 30 letech. Průměrný věk vstupu do RP se přitom za posledních 14 let příliš neměnil, zatímco u heterosexuálních párů vzrostl (mezi lety 2005 a 2017) o dva a půl roku.²⁷

²⁵ Zpráva o rodině 2020. VÚPS, v. v. i. Praha, 2020. Dostupné z: [vz_477.pdf \(vupsv.cz\)](#)

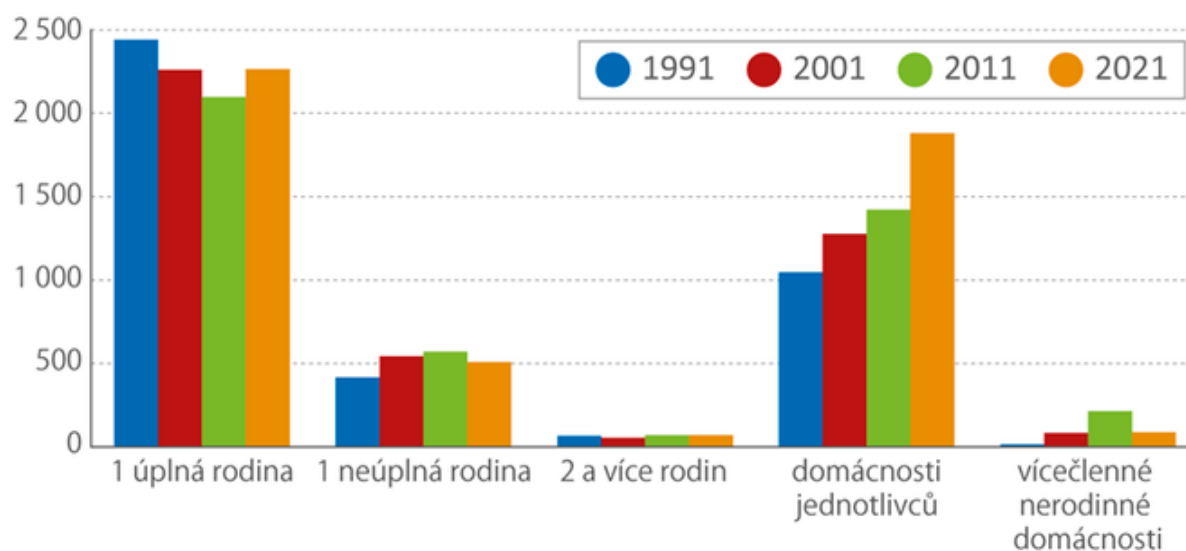
²⁶ Definice pojmu „Registrované partnerství“ [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Registrovan%C3%A9_partnerstv%C3%AD

²⁷ Znamé neznámé registrované partnerství: statistiky reg. partnerství v Česku po 14 letech. [online]. 26. 6. 2020. Dostupné z: [Znamé neznámé registrované partnerství: statistiky RP v Česku po 14 letech | Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. \(cas.cz\)](#)

2.8 Struktura domácností²⁸

Celkový počet hospodařících domácností²⁹ v Česku dosáhl hodnoty 4 813 103. V absolutním vyjádření to znamená, že se počet hospodařících domácností zvýšil za posledních 30 let o téměř 830 tisíc. Ve srovnání s předchozím sčítáním v roce 2011 došlo k nárůstu o 10 %. Výsledky Sčítání 2021 zároveň potvrdily pokračování dlouhodobých trendů ve vývoji struktury a velikosti domácností.

Graf 5 Hospodařící domácnosti podle typu (tis. domácností)

Struktuře domácností podle typu dominuje kategorie úplných rodin tvořených 1 rodinou. Nejčastější formou úplné rodiny je manželství, které přesto, že jejich podíl od roku 2011 klesl, stále představují 77 % úplných rodin. Naopak došlo k nárůstu podílu faktických manželství z 11 % na 23 %. Necelou pětinu rodinných domácností představují neúplné rodiny. V této kategorii výrazně převažují osamělé matky nad osamělými otci.

Téměř 40 % hospodařících domácností představují domácnosti nerodinné, tvořené především domácnostmi jednotlivců. Počet domácností jednotlivců se od roku 1991 stabilně zvyšuje, mezi posledními sčítáními dokonce o třetinu.

S nárůstem počtu domácností jednotlivců souvisí pozvolné zmenšování průměrné velikosti hospodařících domácností. V roce 2021 klesla hodnota průměrné velikosti domácnosti na 2,15 osoby. Kromě domácností

²⁸ *Základní výsledky sčítání lidu, domů a bytů - Královéhradecký kraj – 2021* [online]. Hradec Králové: Český statistický úřad, 28.6.2023 [cit. 8.9.2023]. Dostupné z: [Základní výsledky Sčítání lidu, domů a bytů - Královéhradecký kraj - 2021 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/csu/2021/kraj)

²⁹ Pozn. *hospodařící domácnosti* tvoří osoby, které společně bydlí i hospodaří, tj. společně hradí výdaje domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení apod. Člení se do několika typů. Rodinné domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou zahrnují manželské páry, registrovaná partnerství i neformální soužití osob opačného nebo stejného pohlaví (faktická manželství nebo faktická partnerství) s dětmi nebo bez dětí. Domácnosti tvořené jednou neúplnou rodinou mají jednoho z rodičů s alespoň jedním dítětem. Dále rozlišujeme domácnosti tvořené dvěma a více rodinami, domácnosti nerodinné a domácnosti jednotlivců. Dostupné z: [Domácností přibývá, ale zmenšuje se jejich velikost - Sčítání lidu, domů a bytů odhaluje zajímavé trendy ve vývoji českých domácností. | Kurzy.cz](https://www.kurzy.cz/aktuality/domacnosti-pribyvaji-ale-zmensuje-se-jejich-velikost)

jednotlivců vzrostl také počet dvoučlenných domácností. Nejčastěji měly domácnosti v České republice jednoho nebo dva členy. Počet domácností s 3 a více členy naopak klesl.³⁰

V Královéhradeckém kraji bylo podle výsledků Sčítání 2021 sečteno 244 683 hospodařících domácností, od posledního sčítání tak v kraji přibylo 16,4 tisíc domácností. Při zvyšování počtu domácností se v jejich struktuře odrážejí změny způsobu života a společenského klimatu. Výrazně přibylo domácností jednotlivců, které mezi dvěma posledními cenzy vzrostly o 6,3 procentního bodu na 38,0 %. Zastoupení jednočlenných domácností se zvyšuje s velikostí obcí a měst. Ve větších městech nad 20 tis. obyvatel a v krajském městě Hradec Králové činil podíl domácností jednotlivců více než 42 %. V rámci rodinných domácností pak vzrostl podíl faktických manželství na úkor sezdaných párů. S rostoucí velikostí obcí rostlo i zastoupení faktických manželství, ve městech nad 20 tis. obyvatel se přiblížilo k jedné pětině. Největší část hospodařících domácností tvořily stále domácnosti rodinné, s jednou domácností představovaly (59,0 %) a se dvěma a více domácnostmi činily 1,5 %. Z rodinných domácností tvořených jednou rodinou bylo 119 158 (82,5 %) úplných a 25 229 (17,5 %) neúplných. V celé České republice tomu bylo obdobně, podíl úplných rodin byl 81,7 % a neúplných 18,3 %.

Tabulka 7 Struktura hospodařících domácností v Královéhradeckém kraji k 26. 3. 2021 (výsledky sčítání lidu, domů a bytů)

Typ hospodařící domácnosti, způsob bydlení	Hospodařící domácnosti celkem
Hospodařící domácnosti celkem	244 683
v tom podle typu:	
hospodařící domácnosti rodinné	147 973
tvořené 1 rodinou	144 387
úplné rodiny	119 158
neúplné rodiny	25 229
v tom:	
Osamělý otec	4 025
Osamělá matka	21 204
z počtu rodinných HD:	
manželské páry	93 795
faktická manželství	25 142
registrovaná partnerství	61
faktická partnerství	160
tvořené 2 rodinami	3 586

V hospodařících domácnostech tvořených jednou rodinou žilo v roce 2021 téměř 2,1 mil. závislých dětí, což představuje v průměru 0,75 dítěte na jednu hospodařící domácnost tohoto typu. Oproti roku 2011 to znamená mírný nárůst. V roce 2011 připadalo na jednu hospodařící domácnost 0,67 závislého dítěte.

³⁰ *Dvě pětiny hospodařících domácností v Česku představují jednotlivci.* [online]. Sčítání 2021. 2.2.2023, Dostupné z: [Dvě pětiny hospodařících domácností v Česku představují jednotlivci | Sčítání 2021 \(scitani.cz\)](https://www.scitani.cz/)

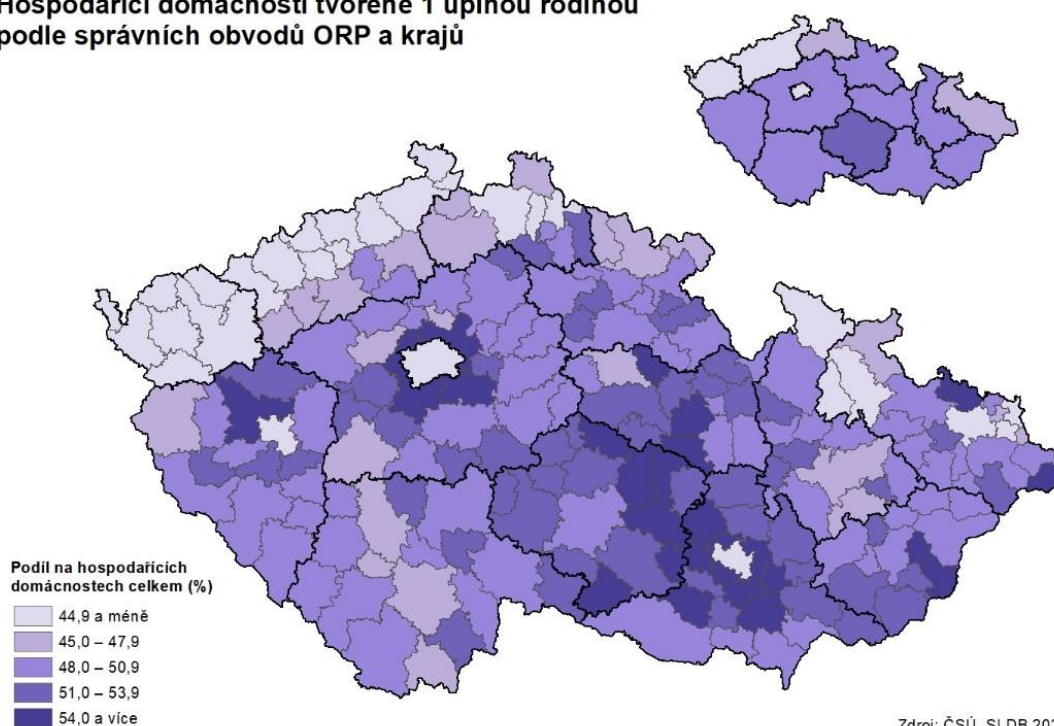
Zvýšení průměrného počtu závislých dětí v domácnostech lze částečně vysvětlit nárůstem plodnosti žen mezi sčítáními 2011 a 2021.

Při Sčítání 2021 ve více než polovině (54 %) hospodařících domácností tvořených jednou rodinou nežilo žádné závislé dítě. Domácnosti s jedním závislým dítětem představovaly více než pětinu (22 %) všech hospodařících domácností tvořených jednou rodinou, další téměř pětinu pak domácnosti se dvěma závislými dětmi.³¹

V níže uvedené mapě jsou uvedeny hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou v jednotlivých krajích v České republice ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021.

Mapa č. 2 Hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou podle správních obvodů a krajů³²

Hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou podle správních obvodů ORP a krajů

2.9 Finanční situace domácností a míra ohrožení příjmovou chudobou

Rok 2021, přinesl v oblasti sociálního zabezpečení a sociálních dávek několik změn. Od ledna 2021 došlo k valorizaci všech vyplácených důchodů (základní výměra vzrostla o 60 Kč a procentní výměra o 7,1 %) a poprvé v historii vycházela mj. z indexů růstu spotřebitelských cen domácností důchodců. Dále došlo k růstu minimální mzdy a všech úrovní zaručené mzdy. Minimální mzda stoupla ze 14 600 Kč

³¹ [Rodiny s ekonomicky závislými dětmi představují téměř polovinu domácností tvořených jednou rodinou, Rodiny s ekonomicky závislými dětmi představují téměř polovinu domácností tvořených jednou rodinou | Sčítání 2021 \(scitani.cz\)](#)

³² [Hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou podle správních obvodů a krajů](#), online]. Sčítání 2021. 23.08.2023, Dostupné z: [5630948e-649b-4c54-94e0-a6c5262f7018 \(1477x1083\) \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/geo/111/14/630948e-649b-4c54-94e0-a6c5262f7018)

na 15 200 Kč za měsíc pro zaměstnance se stanovenou týdenní pracovní dobou v délce 40 hodin. V oblasti podpory rodin s dětmi došlo k navýšení základních výměr přídavků na děti, přičemž navíc na tento příjmově testovaný přírůstek měly nově nárok rodiny s příjmem až do 3,4 násobku ŽM.

Objektivní nárůst peněžních příjmů domácností za rok 2021 však nekorespondoval s tím, jak domácnosti vnímaly své příjmy subjektivně. Zatímco v roce 2021 vycházelo se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi 12 % domácností, v roce 2022 obtíže připustilo 13,2 % domácností, tj. nárůst o 1,2 p. b. Nejvyšší podíl domácností, které se svými příjmy vycházely s velkými obtížemi nebo s obtížemi, byl u domácností nezaměstnaných (53,9 %). Vůbec nejmenší podíl domácností, které vycházely v roce 2022 s příjmy s obtížemi či velkými obtížemi, byl mezi pracujícími důchodci (6,5 %), následovaly téměř shodně samostatně činní (7,8 %) a zaměstnanci s vyšším vzděláním (8,4 %). Na druhé straně klesl (o 1,3 p. b.) podíl domácností, které vycházely se svými příjmy snadno či velmi snadno, a to z hodnoty 20,0 % na 18,7 %.

Náklady domácností na bydlení za rok 2022 činily v průměru 6 820 Kč na domácnost a měsíc, což bylo oproti předchozímu roku o necelých 650 Kč více. Podíl příjmů, které domácnosti vynakládaly na bydlení, se během posledních let snižoval, když příjmy domácností rostly v průměru rychleji než jejich náklady na bydlení. V roce 2022 však tento trendu nepokračoval. Podíl nákladů na bydlení na příjmech činil průměrně 14,9 % a meziročně vzrostl o 0,5 p. b. Obecně se však významně liší podle právní formy bydlení. Pokud domácnost žila ve vlastním domě, představoval tento podíl 11,3 %. Naproti tomu u domácností žijících v pronajatém bytě podíl nákladů na bydlení na příjmech činil 28,2 %. Jejich průměrné náklady na bydlení ve výši cca 10 800 Kč měsíčně byly oproti vlastnickému bydlení takřka dvojnásobné.

S růstem nákladů na bydlení došlo i ke zhoršení vnímání těchto nákladů jakožto zátěže rodinného rozpočtu. Zatímco v roce 2021 vnímalo náklady na bydlení jako velkou zátěž 14,3 % domácností, v roce 2022 podíl těchto domácností vzrostl na 17,8 %. Podíl domácností, které vůbec nepovažovaly náklady na bydlení za zátěž, poklesl na úroveň 11,0 %. Velkou zátěž náklady na bydlení pociťovaly nejvíce domácnosti v nájemním bydlení, necelých 30 % z nich.

Ukazatel „Míra ohrožení příjmovou chudobou“, který se počítá jako podíl osob žijících v domácnostech, jejichž příjem je nižší než stanovená hranice ohrožení příjmovou chudobou, dosáhl v roce 2022 úrovně 10,2 %. Hranice ohrožení příjmovou chudobou je určena jako 60 % mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu domácnosti a zohledňuje velikost a složení domácnosti. Aby domácnost jednotlivce v roce 2022 nespadla pod hranici ohrožení příjmovou chudobou, musel být její čistý měsíční příjem vyšší než 15 571 Kč, domácnost dvou dospělých musela mít příjmy vyšší než 23 356 Kč za měsíc, rodič s dítětem do 13 let musel mít více než 20 242 Kč měsíčně a partnerský pár se dvěma dětmi do 13 let více než 32 698 Kč.

Ukazatel míry ohrožení příjmovou chudobou po loňském poklesu na úroveň 8,6 % se v roce 2022 zvýšil o 1,6 p. b. a dosáhl nejvyšší úrovně od počátku sledování tohoto indikátoru v ČR. V tomto roce se ohrožení příjmovou chudobou týkalo přibližně 1 046,4 tisíc obyvatel České republiky, což je přibližně o 100 tis. osob více, než tomu bylo v roce 2021.

Trvale jsou nejvíce ohroženými skupinami nezaměstnaní, domácnosti tvořené samotným rodičem s jedním či více dětmi a jednotlivci ve věku 65 a starší, a to převážně ženy. Z osob, jejichž převažující ekonomickou aktivitou v průběhu roku 2021 byla nezaměstnanost, jich příjmovou chudobou byla

ohrožena téměř polovina (49,0 %). Osob z neúplných rodin s dětmi bylo příjmovou chudobou ohroženo 30,8 % a osob z rodin se třemi a více dětmi 17,6 %. K významnému meziročnímu zvýšení podílu ohrožených osob (o 10 p. b.) došlo u jednotlivců ve věku 65 a více let. Míra ohrožení příjmovou chudobou u nich v roce 2022 dosáhla 37,8 % a po poklesu v roce 2021 se tak prakticky vrátila na úroveň z roku 2020.

Míra materiální a sociální deprivace, která vyjadřuje podíl osob, jejichž domácnosti si z finančních důvodů nemohly dovolit některé věci, služby či požitky, zůstala na úrovni předchozího roku. Podíl osob žijících v domácnostech, které postrádaly nejméně 5 položek ze 13 sledovaných, tvořil 4,8 % domácností. Nejčastěji si domácnosti nemohly dovolit pořídit nový nábytek za opotřebovaný (26,5 %), zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 13 600 Kč (17,5 %) nebo týdenní dovolenou pro všechny členy domácnosti (18,0 %). Obdobně jako u míry ohrožení příjmovou chudobou patří mezi nejvíce materiálně a sociálně deprivované nezaměstnaní (35,6 %) a osoby z neúplných rodin s dětmi (16,9 %). Mezi domácnostmi jednotlivců zaznamenaly vyšší míru materiální a sociální deprivace ženy (10,0 %) než muži (5,8 %).³³

2.10 Situace na trhu práce

Nabídka pracovních míst sice stále převyšuje poptávku ze strany zájemců o zaměstnání. V období pandemie se tento rozdíl mírně snížil, ale v současné době opět počet volných pracovních míst výrazně převyšuje počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání. Nejvíce volných míst je stále nabízeno v technických oborech. Dle dostupných údajů mají zaměstnavatelé zájem především o pomocné pracovníky v oblasti těžby, stavebnictví, výroby a dopravy, řemeslníky a kvalifikované pracovníky na stavbách, opraváře, pracovníky ve strojírenství, obsluhy strojů a zařízení a montéry. Zvýšený zájem je také o pracovníky ve službách – všeobecné administrativní pracovníky, pracovníky v oblasti prodeje, pracovníky v oblasti sociálních a zdravotních služeb, řidiče a obsluhu pojízdných zařízení nebo uklízeče a pracovníky v oblasti ochrany a ostrahy. Nabídka pracovních míst v průběhu roku 2022 mírně převyšovala poptávku ze strany uchazečů o zaměstnání (0,7 - 0,9 uchazeče na 1 volné pracovní místo). Na začátku roku 2023 připadalo na 1 volné pracovní místo 1 uchazeč.

Situace na trhu práce v Královéhradeckém kraji není na celém území totožná. V regionu jsou zřetelné výraznější územní disparity. Dlouhodobě je nejnižší míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou (2,1 % třetí nejnižší v rámci celé ČR), a naopak nejvyšší v okrese Náchod (4,6 %). Stále příznivé hodnoty jsou zřetelné na trhu práce ve SO ORP Kostelec nad Orlicí (1,9 %), SO ORP Jičín (2 %) a nízkou nezaměstnanost si také drží ve SO ORP Dobruška (2,1 %) a SO ORP Rychnov nad Kněžnou (2,3 %). Naopak nejhorší situace je ve SO ORP Broumov, kde nezaměstnanost neustále mírně roste a v únoru 2023 dosáhla hodnoty 8,3 %. V periferních územích na okrajích administrativních hranic některých ORP jsou obce, kde se podíl nezaměstnaných dlouhodobě pohybuje v rozmezí 6–9 %. Jedná se o obce především ve SO ORP Broumov, Dvůr Králové n. L., Náchod nebo Trutnov, kde dochází ke kumulaci různých faktorů, které ovlivňují rozvoj území – dopravní dostupnost, struktura obyvatelstva, nabídka pracovních míst

³³ *Příjmy a životní podmínky domácností – 2022, Stručný komentář* [online]. Český statistický úřad. [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: [Příjmy a životní podmínky domácností - 2022 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz)

a další. Naopak s nulovou nezaměstnaností bylo v Královéhradeckém kraji v únoru 2023 celkem 24 obcí.³⁴

Tabulka 8 Podíl nezaměstnaných osob - podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu ve stejném věku (v %)³⁵

Roční průměry								
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hradec Králové	6,0	4,9	3,5	2,7	2,4	2,9	3,1	2,7
Jičín	4,3	3,3	2,4	1,8	1,7	2,3	2,1	2,1
Náchod	5,0	4,4	3,5	2,8	2,7	3,6	3,7	3,7
Rychnov nad Kněžnou	3,6	2,2	1,4	1,2	1,3	1,7	1,8	1,8
Trutnov	6,3	4,7	3,5	2,5	2,2	3,0	3,4	3,2
Královéhradecký kraj	5,3	4,1	3,0	2,3	2,2	2,8	2,9	2,8

Co se týká průměrné mzdy v Královéhradeckém kraji, tak v 1. pololetí roku 2023 dosáhla 39 391 Kč a oproti stejnému období minulého roku vzrostla o 7,8 %, reálně klesla o 5,2 %. Mezi kraji to byla 5. nejvyšší mzda. Průměrný počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 0,2 % na 200,2 tis. osob.

Za šest měsíců letošního roku dosáhla podle předběžných výsledků průměrná hrubá měsíční nominální mzda v Královéhradeckém kraji hodnoty 39 391 Kč (osoby přepočtené na plně zaměstnané) a ke stejnému období loňského roku vzrostla o 2 856 Kč, tj. o 7,8 %. Tempo růstu nominální mzdy bylo oproti průměru ČR nižší o 0,4procentního bodu, což odpovídalo čtvrtému nejnižšímu růstu v mezikrajském srovnání. Ve sledovaném období zaznamenalo nejnižší nominální růst hl. m. Praha (o 7,0 %), následováno kraji Olomouckým (o 7,5 %) a Karlovarským (o 7,6 %). Nejvyšší nominální nárůst měly kraje Jihočeský a Zlínský (shodně o 8,9 %), na třetím místě byl Ústecký kraj (o 8,8 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda v Královéhradeckém kraji zaostala za průměrem České republiky (42 249 Kč) o 2 858 Kč. Nejvyšší průměrná mzda byla v 1. pololetí letošního roku v hl. městě Praze (52 895 Kč), které společně se Středočeským krajem (43 137 Kč), překonaly republikový průměr. Královéhradecký kraj zaostal za hl. městem Prahou o 13 504 Kč. Praha převyšovala průměrnou mzdu České republiky o 25,2 %. Třetí nejvyšší průměrná mzda byla vyplácena v Jihomoravském kraji (41 040 Kč), čtvrtá v Plzeňském kraji (39 898 Kč). S výší průměrné mzdy se v mezikrajském srovnání Královéhradecký kraj zařadil na 5. příčku. Nejnižší mzda byla vyplácena v krajích Karlovarském (36 044 Kč), Pardubickém (37 274 Kč) a Olomouckém (37 461 Kč) (viz tabulka č. 13 níže).³⁶

³⁴ *Jaká je aktuální situace na trhu práce v Královéhradeckém kraji?* [online]. 2023 [cit. 8. 9. 2023] Dostupné z: [Aktuální situace na trhu práce v kraji - Zaměstnaný region \(zamestnanyregion.cz\)](https://zamestnanyregion.cz/)

³⁵ *Časové řady a míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob* [cit. 19. 10. 2023] Dostupné z: [Časové řady MN a PNO \(mpps.cz\)](https://mpps.cz/)

³⁶ *Průměrná mzda v Královéhradeckém kraji v 1. pololetí reálně klesla o 5,2 %*. [online]. 4. 9. 2023 [cit. 20. 9. 2023]. Dostupné z: [Průměrná mzda v Královéhradeckém kraji v 1. pololetí reálně klesla o 5,2 % | ČSÚ v Hradci Králové \(czso.cz\)](https://czso.cz/)

Tabulka 9 Zaměstnanci a jejich průměrné mzdy podle krajů v 1. – 2. čtvrtletí 2023³⁷

Pracovištní metoda 1)	Průměrná hrubá měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců			Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané		
	v Kč	přírůstek (úbytek) proti 1. až 2. čtvrtletí 2022		v tis.	přírůstek (úbytek) proti 1. až 2. čtvrtletí 2022	
		v Kč	%		v tis.	%
Česká republika c e l k e m²⁾	42 249	3 198	8,2	4 032,90	30,5	0,8
Hl. m. Praha	52 895	3 438	7,0	863,1	33,2	4,0
Středočeský kraj	43 147	3 319	8,3	416,8	0,5	0,1
Jihočeský kraj	38 345	3 149	8,9	217,1	-0,7	-0,3
Plzeňský kraj	39 898	2 977	8,1	217,4	3,0	1,4
Karlovarský kraj	36 044	2 538	7,6	81,4	0,1	0,1
Ústecký kraj	38 773	3 138	8,8	239,1	-1,3	-0,5
Liberecký kraj	37 930	2 937	8,4	144,3	-0,2	-0,1
Královéhradecký kraj	39 391	2 856	7,8	200,2	0,4	0,2
Pardubický kraj	37 247	2 901	8,4	180,1	-1,3	-0,7
Kraj Vysočina	38 543	2 980	8,4	169,8	-0,9	-0,5
Jihomoravský kraj	41 040	3 075	8,1	464,2	0,4	0,1
Olomoucký kraj	37 461	2 612	7,5	218,2	-0,2	0,1
Zlínský kraj	37 832	3 089	8,9	200,9	-1,8	-0,9
Moravskoslezský kraj	38 112	2 974	8,5	415,3	-0,8	-0,2
1) Územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců tzv. "pracovištní metodou".						
2) Zahrnuti jsou i zaměstnanci sledovaných subjektů pracující mimo území ČR, proto součet za kraje nemusí souhlasit s ČR celkem.						

2.11 Komunikace Královéhradeckého kraje, PR vůči veřejnosti

Na níže uvedených webových odkazech Královéhradecký kraj prezentuje své aktivity a projekty vůči veřejnosti:

- *Cena sociálních služeb Královéhradeckého kraje*
 - odkaz: [Úvod | Cena sociálních služeb \(cenasocialnichsluzeb.cz\)](#)
- *Časopis „Ahoj, rodino!“*
 - odkaz: [ahoj-rodino-2023_web-1.pdf \(khk.cz\)](#)

³⁷ Průměrná mzda v Královéhradeckém kraji v 1. pololetí reálně klesla o 5,2 %. [online]. 4. 9. 2023 [cit. 20. 9. 2023]. Dostupné z: [Průměrná mzda v Královéhradeckém kraji v 1. pololetí reálně klesla o 5,2 % | ČSÚ v Hradci Králové \(czso.cz\)](#)

- *Dny pro rodinu*
 - odkaz: [Dny pro Rodinu – Dny pro Rodinu Královéhradeckého kraje](#)
- *Dotační program na podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby, a pro podporu prarodinných aktivit*
 - Odkaz: [Vyhlášení Dotačního programu na podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby, a pro podporu prarodinných aktivit | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *Katalog sociálních služeb v Královéhradeckém kraji*
 - odkaz: [Katalog sociálních služeb v Královehradeckém kraji \(socialnisluzbykhk.cz\)](#)
- *Mezigenerační konference*
 - odkaz: [Mezigenerační konference | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *Podpora projektu Bookstart – S knížkou do života*
 - Odkaz: [Bookstart Archivy - S knížkou do života \(sknizkoudozivota.cz\)](#)
- *Soutěž zaměstnávání osob 55+*
 - odkaz: [Ocenění Společnost přátelská k zaměstnávání osob 55+ | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *Staň se náhradním rodičem*
 - odkaz: [Staň se náhradním rodičem – Královéhradecký kraj hledá pěstouny pro děti bez rodin \(stansenahradnimrodicem.cz\)](#)
- *Svátek seniorů*
 - odkaz: [Svátek seniorů nabídl folklór, country, dechovku, prvorepublikovou módu i bohatý doprovodný program | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *Zpravodaj sociálních projektů*
 - odkaz: [| Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *Zpravodaj „U nás v kraji“*
 - odkaz: [U nás v kraji | Královéhradecký kraj \(khk.cz\)](#)
- *a jiné.*

II. Zjišťování potřeb rodin a seniorů v Královéhradeckém kraji

Zjišťování potřeb týkající se rodin a seniorů v Královéhradeckém kraji proběhlo formou fokusních skupin, které se konaly v měsíci květnu 2023, a to konkrétně v Jičíně (9. 5.), Náchodě (10. 5.), Hradci Králové (16. 5.), Rychnově nad Kněžnou (18. 5.) a Trutnově (23. 5.).

Fokusních skupin v jednotlivých městech se účastnili zástupci jednotlivých odborů obcí zasahujících svou činností do rodinné politiky, NNO, volnočasových zařízení, mateřských a rodinných center, seniorských organizací a kulturních organizací.

Cílem fokusních skupin bylo získat odpovědi na 3 hlavní tematické otázky:

- jako evaluaci současné koncepce rodinné politiky, resp. vyjádření spokojenosti zástupců rodin a seniorů se současným stavem
Jak se rodinám s dětmi a seniorům v KHK žije?
- definování základních potřeb, priorit a zájmů rodiny
Co považují za klíčové parametry přátelského prostředí?
- a zároveň jako zdroj připomínek, námětů pro inspiraci a směru rodinné politiky v následujících letech
Co by se mohlo zlepšit, v čem by je mohl KHK více podporovat?

Výstupy z fokusních skupin byly použity pro tvorbu priorit, strategických cílů a opatření Koncepce rodinné politiky KHK 2024 – 2030.

III. SWOT analýza - rodinná politika a podpora rodin a seniorů z pohledu kraje

Silné stránky – to, co dělá dobře KHK, co přispívá k podpoře rodin

- Metodické vedení KHK vůči sociálním pracovníkům obcí a OSPOD.
- Stabilní a rozsáhlá síť služeb sociální péče pro rodiny pečující o svého, na pomoc odkázaného člena a služeb sociální prevence podporujících rodiny se specifickými potřebami a jejich zdravé fungování.
- Zpracovaný průzkum potřeb rodin a seniorů v Královéhradeckém kraji (2019).
- KÚ KHK podporuje personální politiku vstřícnou mateřství a rodině.
- Fungující podpora obcí v oblasti bezpečí a prevence kriminality na místní úrovni.
- KHK začal více komunikovat s místními akčními skupinami (MAS) o roli a zapojení komunitní práce v obcích.
- OSV na KÚ KHK začal mapovat aktivity MAS v sociální oblasti.
- V KHK vzniklo Centrum duševního zdraví v Náchodě a chystá se centrum v Jičíně (zahájení provozu je zatím plánováno na rok 2025).
- Královéhradecký kraj úspěšně pořádá *Dny pro rodinu*.
- Královéhradecký kraj úspěšně pořádá *Svátek seniorů*, je poptávka po větším propojování generací i na těchto akcích.
- KHK realizuje soutěž s názvem Společnost přátelská k zaměstnávání osob 55+, která oceňuje společnosti, které se zabývají Age managementem.
- KHK realizuje Burzu filantropie (transparentní nástroj k podpoře projektů neziskových organizací).
- Dotační programy na individuální účel (roční činnost, jednorázové akce).
- Dotační programy pro podporu vzdělávání, volnočasových aktivit, sportu a tělovýchovy, prevence rizikového chování, kultury a cestovního ruchu.
- Každoroční vyhlášení dotačního programu pro podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby, a pro podporu prarodinných aktivit v Královéhradeckém kraji, průběžné zvyšování alokace.
- Dotační program Za kulturou v KHK.
- Fungující projekt Bookstart – S knížkou do života v knihovnách Královéhradeckého kraje.
- KHK dofinancovává provoz MC a RC dotačním programem.
- KHK zohledňuje při nastavení dotačních programů snížení finanční zátěže na rodiny.
- KHK podporuje stravování sociálně slabých i koncept zdravého stravování ve školách a školkách KHK (projekt Obědy do škol a Skutečně zdravá škola).
- KHK pravidelně financuje v rámci individuální dotace Krajskou radu seniorů v KHK.
- KHK vede kulturní příspěvkové organizace k vstřícné politice vůči rodinám – vstupy zdarma...
- KHK pravidelně financuje humanitární projekty na svém území, jako je Potravinová banka, Sociální šatník apod.
- Zkušenosti s realizací projektů v oblasti prevence kriminality podporujících osvětu a bezpečí seniorů.
- KHK realizuje projekt *Staň se praktikem v Královéhradeckém kraji*, ve snaze podpořit tak zájem studentů medicíny o obor všeobecné praktické lékařství, s cílem navýšení počtu praktických lékařů pro dospělé v KHK.
- KHK je připraven aktivně se zapojit do plánovaného projektu MZ ČR s názvem *Krajské zdravotně sociální plány*, s cílem aktivně řešit poskytování zdravotních a sociálních služeb v rámci sociálně zdravotního pomezí.

- KHK podporuje studenty medicíny prostřednictvím Zdravotnického nadačního fondu KHK, kdy jsou každoročně vypisovány stipendijní programy, které umožňují získat stipendium studentům 6. ročníků magisterského prezenčního studia lékařských fakult ve studijním programu všeobecné lékařství, kteří mají zájem v budoucnu vykonávat pracovní činnost pro poskytovatele zdravotních služeb na území Královéhradeckého kraje. Každoročně jsou taxativně vymezeny obory, jichž se tato podpora týká.
- KHK rozvíjí infrastrukturu cestovního ruchu (např. stellplatz a technické zázemí pro jízdní kola a elektrokola), která podporuje rodiny a seniory k aktivnímu trávení volného času.
- Fungující spolky, seniorské spolky nebo např. Český svaz žen pořádají každoročně úspěšné komunitní akce, zapojují místní komunitu do dění, budují sousedské vztahy apod.
- Silná síť knihoven, které dokáží oslovit občany napříč generacemi, poskytují služby i mimo knihovnu (např. donáška knih seniorům domů), mají metodiku práce se seniory (Knihovna přátelská k seniorům) i osoby se zdravotním postižením či maminkám s malými dětmi.
- Nízká míra nezaměstnanosti v kraji.
- Soutěž pro obce/oceňování obcí aktivních v oblasti podpory rodiny organizované MPSV ve spolupráci s dalšími subjekty (Soutěž „Obec přátelská rodině a seniorům“).
- Moderní autobusy v celém KHK.
- Provázanost všech doprav.

Příležitosti – to, co dělají dobře ostatní aktéři, mimo Krajský úřad Královéhradeckého kraje, co může přispívat do celkové rodinné politiky KHK

- Obce podporují volnočasové aktivity pro seniory, které hrají významnou roli v primární prevenci sociálního vyloučení seniorů ve stáří.
- Obce podporují aktivity místní komunity a spolků (dobrovolní hasiči, spolky seniorů, rodinná centra, knihovny apod.).
- Obce nabízí podporu pečujícím osobám a snaží se o vzdělávání veřejnosti v dané oblasti.
- Obce rozvíjejí aktivity na pomoc pečujícím osobám.
- Obce projevují zájem o koncepční uchopení místní rodinné politiky, je poptávka po metodické podpoře.
- Komunitní plánování v sociální oblasti.
- V obcích fungují sítě sociálních služeb a je dobrá dostupnost služeb sociální prevence.
- Velká nabídka volnočasových aktivit pro děti předškolního a raného školního věku.
- Komunikace/ spolupráce/ zastřešení/ koordinace fungující silné sítě mateřských a rodinných center jako partnerů pro realizaci rodinné politiky především v oblasti nízkoprahové dostupnosti vzdělávání (zvyšování rodičovských a výchovných kompetencí) a nespecifické primární prevence pro rodiny s malými dětmi, svépomocí pomáhají k budování místní komunity.
- Rozvoj seniorů v prostředí nových technologií, které uspokojí poptávku po vzdělávání v oblasti užívání moderních technologií a zároveň v oblasti bezpečí ve virtuálním prostředí (vzrůstající zájem seniorů o nové technologie).
- Místní akční skupiny (MAS) jako silný partner pro realizaci rodinné politiky (potenciál KHK v rámci aktivit MAS v oblasti školství i v oblasti sociální – možná kooperace).
- Zaměstnavatelé v kraji projevují zájem o sociální témata (např. Škoda Auto Nadační fond realizoval Studii sociálních služeb okresu Rychnov nad Kněžnou).
- Nová železniční vozidla od 12/2024.
- Bezbariérovost zastávek v rámci příprav rekonstrukcí silnic.

Slabé stránky – co nedělá dobře KHK, kde má KHK slabiny

- Není vybudováno síťování v oblasti rodinné politiky na úrovni obcí, nedochází k propojování místních aktérů a jejich zapojování do realizace prorodinných opatření na úrovni obcí a měst.
- Nízké zapojování veřejnosti (cílové skupiny rodiny s dětmi, mladí a senioři) do plánování prorodinných opatření a aktivit na místní úrovni.
- Spolky seniorů nezískávají aktivní členy z řad tzv. mladých seniorů (65+).
- Nedostatek lékařů primární péče i lékařů specialistů. (jedná se o zásadní problém nejen na úrovni krajské, ale i na úrovni celorepublikové).
- V obcích chybí místa k získávání informací pro seniory/rodiny s dětmi, často tato místa supluje Informační centra, města, knihovny, ordinace praktických lékařů apod.
- V obcích chybí hmotné vybavení pro podporu komunitního života napříč generacemi (prostor pro setkávání – venkovní komunitní prostor např. pro grilování, prostory v nemovitostech pro spolkové činnosti apod.).
- Chybí veřejné povědomí o významu rodinné politiky, pozitivní kampaň podporující rodiny a mezigenerační vztahy. Nízký zájem veřejnosti o vzdělávání v oblasti rodinných kompetencí, pečování o osoby blízké apod.
- Nedostatečné kapacity v oblasti dostupnosti bydlení napříč všemi regiony kraje.
- Není definována na role MC, MAS a spolků v oblasti nespécifické primární prevence.
- Slabá míra propojování generací, pouze v některých organizacích realizují programy pro děti, rodiny i seniory.
- Nízká prevence drogové problematiky u dětí pod 15 let.
- Vysoká neúčast dětí ze sociálně slabých rodin na kulturních aktivitách v rámci školní docházky
- Finanční nedostupnost kulturního vzdělávání (ZUŠ).
- Malá prestiž knihoven související se zažitým stereotypem využívání knihovny pouze pro čtenáře jako výpůjční místo KNIH. Nedostatečná informovanost o poskytovaných službách.
- Malá osvěta v oblasti podpory hodnot rodiny a stáří.
- Pasivní role KHK v oblasti podpory rovných příležitostí žen a mužů a sladování pracovního, rodinného a osobního života.
- Absence komplexního přehledu informací o aktivitách a službách pro seniory.
- Bariérovost autobusových zastávek.

Hrozby – co brání rozvoji prorodinné politiky, na které jevy a okolnosti musíme rodinnou politikou cílit, abychom je eliminovali

Silnými stránkami a prostřednictvím příležitostí můžeme odvracet a eliminovat hrozby

- Narůstající problematika rizikového chování u náctiletých, patologické jevy jako úzkostné poruchy, sebevražedné sklony, sebepoškozování.
- Nedostatečná dostupnost psychologické a psychiatrické péče, zejména pro děti a mládež (jedná se o zásadní problém nejen na úrovni krajské, ale i na úrovni celorepublikové).
- Mateřská a rodinná centra fungují v drtivé většině na bázi dobrovolnictví, což nezaručuje kontinuální návaznost a udržitelnost aktivit v místě, v některých případech slabší spolupráce s obcí (financování a jiné formy podpory).
- V některých oborech (např. praktické lékařství pro děti a dorost) je již nyní vysoký počet lékařů v důchodovém věku a chybí odpovídající počet mladých lékařů, kteří by v rámci generační obměny přebírali péči o pacienty (jedná se o zásadní problém nejen na úrovni krajské, ale i na úrovni celorepublikové).
- Po období pandemie COVIDu cílové skupiny jako senioři a náctiletí čelí důsledkům sociální izolace.

- Populace Královéhradeckého kraje stárne, narůstá počet pečujících osob a poptávka po dostupnosti terénních sociálních služeb.
- Nedostatečná nabídka volnočasových aktivit pro náctileté děti a jejich slabší zapojení do rozhodování o věcech veřejných, mj. přispívá k nezapojování se do komunitního života a prohlubování sociální izolace.
- Vzdůstá potřebnost kontinuální primární prevence na školách a v případě řešení problémů propojení škol, organizací služeb sociální prevence a OSPOD.
- Rozvolňování rodinných vazeb a selhávání mezigeneračních vztahů a vzájemného učení.
- Nově SVČ nemůžou uplatňovat v rámci financování z MŠMT a oblasti školství činnost se seniory, což vede k útlumu těchto aktivit tam, kde je SVČ realizovala.
- Vzdůstající množství logopedických vad u dětí.
- Zvyšující se zadluženost, množství exekucí, problém vyjít s finančním rozpočtem rodiny.
- Zvyšující se náklady na život.
- Obce a města vnímají nedostatečné kapacity v oblasti dostupného bydlení a mají zájem nejen o finanční, ale i metodickou podporu.
- Vývoj situace rodin v KHK (stárnutí populace, snižování počtu obyvatel regionu, regionální specifika (přihraniční oblasti X průmyslové regiony – Rychnovsko), stagnace sňatečnosti a porodnosti (odkládání mateřství a rodičovství).
- Rezignace na prevenci zdraví u seniorů a růst zdravotních omezení s rostoucím věkem (stagnující délka života ve zdraví).
- Vylidnění některých oblastí v KHK.
- Nedostatečná kapacita vozidel v dopravní špičce.

STRATEGICKÁ ČÁST

V rámci tvorby dokumentu došlo k vytvoření **3 priorit** a z nich vycházejících **7 strategických cílů** Koncepce rodinné politiky KHK 2024- 2030:

Priorita 1 Rozvoj rodinné politiky na regionální úrovni

Cíl 1.1 Institucionální ukotvení rodinné politiky na úrovni kraje.

Cíl 1.2 Nastavení motivačního prostředí k institucionálnímu ukotvení rodinné politiky na obecní úrovni a podpora spolupráce relevantních aktérů.

Cíl 1.3 Podpora hodnot rodiny a stáří ve společnosti.

Priorita 2 Aktivizace rodin napříč generacemi

Cíl 2.1 Podpora rozvoje infrastruktury přátelské celé rodině a seniorům v obcích.

Cíl 2.2 Podpora rodin a seniorů, autonomie rodiny, stabilních rodinných a mezigeneračních vztahů a komunitního soužití.

Priorita 3 Podpora rodin v náročných obdobích života a prevence rizikových oblastí u cílových skupin

Cíl 3.1 Podpora rodin se specifickými potřebami.

Cíl 3.2 Podpora zdravého životního stylu, vývoje dětí a mládeže a aktivního zdravého stárnutí.

3 priority a z nich vycházejících 7 dílčích cílů Koncepce 2030:

Priorita č. 1 Rozvoj rodinné politiky na regionální úrovni

Dílčí cíl 1.1 Institucionální ukotvení rodinné politiky na úrovni kraje.

Opatření 1.1.1 Koordinátor krajské rodinné politiky

Komentář: Personální zajištění agendy krajské rodinné politiky v rozsahu 1,0 úvazku.

Opatření 1.1.2 Zhodnocení stávajících nástrojů prorodinné politiky v KHK a reagování na ně účinnými nástroji

Komentář: Příprava a naplňování ročních Realizačních plánů Koncepce RP 2030. Podněcování k účinným opatřením k dosahování cílů Koncepce 2030.

Opatření 1.1.3 Činnost pracovní skupiny krajské rodinné politiky na úrovni KÚ

Komentář: Pracovní skupina složena ze zástupců aktérů rodinné politiky v KHK – zajištění mezioborové spolupráce (věcně příslušné odbory KÚ KHK a zástupci zastřešujících organizací), jako poradní orgán pro revizi strategického dokumentu Koncepce 2024 - 2030, tvorbu Realizačních plánů a vyhodnocování naplňování Realizačních plánů a vytyčených cílů rodinné politiky.

Opatření 1.1.4 Propojování koncepce rodinné politiky s dalšími koncepčními a strategickými dokumenty kraje

Komentář: Připomínkování oborových koncepcí a nastavování dotačních titulů v KHK.

Dílčí Cíl 1.2 Nastavení motivačního prostředí k institucionálnímu ukotvení rodinné politiky na obecní úrovni. Podpora spolupráce relevantních aktérů rodinné politiky na místní úrovni.

Opatření 1.2.1 Metodická podpora obcí v tvorbě místních strategických dokumentů rodinné politiky

Komentář: Motivace obcí ke koncepčnímu zpracování rodinné politiky v jejich území a poskytnutí metodické podpory pro jejich realizaci.

Opatření 1.2.2 Síťování regionálních aktérů rodinné politiky a nastavení spolupráce institucí zřizovaných KHK s ostatními subjekty rodinné politiky

Komentář: Vedení obcí k síťování aktérů rodinné politiky na jejich území, zapojení do komunitního plánování, popř. strategického plánování rodinné politiky v obci. Zároveň budou instituce zřizované KHK podněcovány k navázání spolupráce se subjekty, aktéry rodinné politiky v regionu. Aktéři rodinné politiky na území KHK budou mapováni a metodicky motivováni k naplňování cílů koncepce rodinné politiky.

Opatření 1.2.3 Sběr a sdílení příkladů dobré praxe na místní i regionální úrovni

Komentář: Koordinátor rodinné politiky bude průběžně monitorovat příklady dobré praxe rodinné politiky v regionu i v dalších krajích ČR. Příklady dobré praxe budou následně sdíleny do regionu obcím a dalším aktérům rodinné politiky.

Dílčí cíl 1.3 Podpora hodnot rodiny a stáří ve společnosti.

Opatření 1.3.1 Realizace akcí pro veřejnost celokrajského významu

Komentář: Realizace akcí, které pomáhají PR kraje vůči veřejnosti, předání informací o rodinné politice a o službách, které kraj i obce pro rodiny realizuje. Zejm. Dny pro rodinu, Svátek seniorů, Týden vzdělávání dospělých, Týden pěstounství, realizace aktivit ve spolupráci s knihovnami, Univerzitou 3. věku apod.

Opatření 1.3.2 Medializace témat rodinné politiky

Komentář: Mediální podpora a šíření témat rodinné politiky do povědomí veřejnosti. Vybraná témata budou prezentována pomocí různých nástrojů komunikace, které má KU KHK k dispozici. Popularizace témat pomocí například kampaní či hrami pro veřejnost.

Opatření 1.3.3 Informační servis veřejnosti a aktérům rodinné politiky, PR

Komentář: Poskytnutí prostoru šíření informací o dění v oblasti rodinné politiky v regionech, sdílení pozvánek a informací o aktivitách aktérů rodinné politiky prostřednictvím mediálních nástrojů KU KHK.

Priorita č. 2 Aktivizace rodin napříč generacemi

Dílčí cíl 2.1 Rozvoj infrastruktury přátelské celé rodině a seniorům v obcích.

Opatření 2.1.1 Podpora rozvoje bezpečného veřejného prostoru v obcích a bezbariérového prostředí

Komentář: Podpora a motivace obcí k budování infrastruktury pro vyžití rodin napříč generacemi (investice do hřišť, herních prvků, senior fit parků, veřejných míst pro komunitní setkávání jako např. i neformálního charakteru – grilovacích míst apod.) a zajištění bezpečného a čistého veřejného prostoru v obcích, dětských koutků v institucích, rozvoj speciální infrastruktury v dopravě, cestovním ruchu, kultuře.

Dílčí cíl 2.2 Podpora rodin a seniorů, autonomie rodiny, stabilních rodinných a mezigeneračních vztahů a komunitního soužití.

Opatření 2.2.1 Podpora nabídky a dostupnosti prorodinných a proseniorských aktivit i na místní úrovni s ohledem na podporu mezigeneračních vztahů

Komentář: Motivace aktérů rodinné politiky k poskytování a rozšiřování nabídky aktivit pro celé rodiny na místní úrovni. a k prohlubování mezigeneračních vztahů pomocí různých mezigeneračních aktivit. Podpora výchovy k mezigeneračnímu učení a spolupráci. Podpora volnočasových a sportovních akcí pro rodiny s dětmi a seniory v obcích.

Opatření 2.2.2 Podpora zvyšování rodičovských kompetencí, vzdělávání a poradenství pro rodiny a seniory

Komentář: Podpora oblasti vzdělávání a poradenství pro cílové skupiny za účelem zvyšování rodičovských kompetencí, soběstačnosti rodin s dětmi i seniorů.

Opatření 2.2.3 Podpora sladování pracovního a rodinného života, podpora sendvičové generace

Komentář: Podpora a součinnost se zaměstnavateli v regionu v oblasti rozvoje nástrojů umožňujících sladování pracovního a rodinného života. Podpora age managementu a zaměstnávání osob 55+. Podpora sendvičové generace s důrazem na rozvoj terénních a odlehčovacích služeb.

Opatření 2.2.4 Podpora komunitního soužití a institutu dobrovolnictví v rodinné politice

Komentář: Rozvoj spolupráce s MAS při realizaci projektů komunitní práce v obcích Podpora a rozvoj dobrovolnických aktivit v kraji, vedoucí k rozvoji neformální pomoci v obcích, vyhledávání osamocených seniorů a jiných ohrožených rodin a jejich aktivizace a zapojování do komunity, propojování na profesionální nástroje pomoci (primární nespecifická prevence).

Opatření 2.2.5 Podpora volnočasových aktivit pro náctileté

Komentář: Motivace aktérů rodinné politiky k rozšiřování a zatraktivňování volnočasových aktivit pro mládež, především s důrazem na děti 2. stupňů ZŠ a středoškoláky.

3. Podpora rodin v náročných obdobích života a prevence rizikových oblastí u cílových skupin

Dílčí cíl 3.1 Podpora rodin se specifickými potřebami.

Opatření 3.1.1 Podpora pečujících rodin

Komentář: Podpora aktivit obcí a dalších aktérů rodinné politiky pro neformální rodinné pečující (podněcování k tvorbě svépomocných skupin, poskytnutí vzdělávání, šíření osvěty apod.).

Opatření 3.1.2 Podpora rodin ohrožených sociálním vyloučením

Komentář: Podpora rodin ohrožených ztrátou bydlení, s nízkými příjmy podpora samoživitelů, ohrožených dětí a osamocených seniorů v náročných životních situacích s důrazem na rozvoj nástrojů potírajících chudobu, sociální služby a sociální práci.

Opatření 3.1.3 Úleva rodinným rozpočtům

Komentář: Snižování finanční bariéry pro rodiny s dětmi a seniory v přístupu ke kulturním aktivitám v kraji. Podpora dostupnosti aktivit pro rodiny vícečetné, s handicapem či rodiny, na které dopadají negativní důsledky vzrůstajících životních nákladů.

Opatření 3.1.4 Podpora v oblasti budování dostupného bydlení v obcích

Komentář: Metodická podpora především pro obce v oblasti budování dostupného bydlení pro různé cílové skupiny obyvatelstva.

Opatření 3.1.5 Podpora náhradní rodinné péče a rozvoj pěstounství

Komentář: Podpora nástrojů péče o ohrožené děti a zvýšení počtu pěstounů v KHK, zacílení na veřejnost pomocí kampaní k tématu, pořádání vzdělávacích aktivit.

Dílčí cíl 3.2 Podpora zdravého životního stylu, vývoje dětí a mládeže a aktivního zdravého stárnutí.

Opatření 3.2.1 Zapojování mladých do veřejného života a rozhodování

Komentář: Motivace aktérů rodinné politiky k aktivnímu zapojování mládeže do veřejného rozhodování a do komunitního života.

Opatření 3.2.2 Síťování aktérů primární prevence na školách

Komentář: Podpora kontinuální primární prevence na školách a rozšiřování dalších nástrojů prevence (dostupnost školních psychologů, vzdělávání pedagogů, rozvoj rodičovských kompetencí apod.). Motivace k síťování aktérů primární prevence na obecní úrovni.

Opatření 3.2.3 Výchova dětí a mládeže zaměřená na zdravý životní styl

Komentář: Podpora rozvoje prevence a dostupnosti odborné péče u dětí a mládeže. Podpora aktivit učících děti a mládež zdravému životnímu stylu v oblasti výživy, pohybu, diverzifikace volnočasových aktivit i psychohygieny.

Opatření 3.2.4 Posilování zdravotní gramotnosti obyvatel KHK, s důrazem na podporu preventivní složky

Komentář: Podpora sportovních aktivit napříč generacemi. Podpora osvěty a vzdělávání v oblasti zdravotní gramotnosti dospělých a seniorů s důrazem na důležitost prevence nemocí s cílem prodlužování délky života ve zdraví.

Opatření 3.2.5 Podpora spolupráce odborné veřejnosti ze zdravotnictví s akcentem na potřeby rodin s dětmi a seniorů

Komentář: Podpora spolupráce odborných pracovníků ve zdravotnictví s akcentem na potřebu dostupnosti odborné péče v regionech pro rodiny s dětmi a seniory (musí být řešeno hlavně ze strany zdravotních pojišťoven, zástupci kraje jsou připraveni podílet se a se zdravotními pojišťovnami aktivně spolupracovat).

Přehled priorit, cílů a opatření Koncepce rodinné politiky KHK 2024 – 2030

Níže uvádíme v souhrnné tabulce „Přehled priorit, cílů a opatření Koncepce rodinné politiky KHK 2024 – 2030“:

Tabulka 10 Přehled priorit, cílů a opatření Koncepce rodinné politiky 2024 – 2030

Priorita	1. Rozvoj rodinné politiky na regionální úrovni
Dílčí cíl	1.1 Institucionální ukotvení rodinné politiky na úrovni kraje
Opatření	1.1.1 Koordinátor rodinné politiky
	1.1.2 Zhodnocení stávajících nástrojů prorodinné politiky v KHK a reagování na ně účinnými nástroji
	1.1.3 Činnost pracovní skupiny krajské rodinné politiky na úrovni KÚ
	1.1.4 Propojování koncepce rodinné politiky s dalšími koncepčními a strategickými dokumenty kraje
Dílčí cíl	1.2 Nastavení motivačního prostředí k institucionálnímu ukotvení rodinné politiky na obecní úrovni a podpora spolupráce relevantních aktérů rodinné politiky na místní úrovni
Opatření	1.2.1 Metodická podpora obcí v tvorbě místních strategických dokumentů rodinné politiky
	1.2.2 Síťování regionálních aktérů rodinné politiky a nastavení spolupráce institucí zřizovaných KHK s ostatními subjekty rodinné politiky
	1.2.3 Sběr a sdílení příkladů dobré praxe na místní i regionální úrovni
Dílčí cíl	1.3 Podpora hodnot rodiny a stáří ve společnosti
Opatření	1.3.1 Realizace akcí pro veřejnost celokrajského významu
	1.3.2 Medializace témat rodinné politiky
	1.3.3 Informační servis veřejnosti a aktérům rodinné politiky, PR
Priorita	2. Aktivizace a rozvoj rodin napříč generacemi
Dílčí cíl	2.1 Podpora rozvoje infrastruktury přátelské celé rodině a seniorům v obcích.
Opatření	2.1.1 Podpora rozvoje bezpečného veřejného prostoru v obcích a bezbariérového prostředí
Dílčí cíl	2.2 Podpora rodin a seniorů, autonomie rodiny, stabilních rodinných a mezigeneračních vztahů a komunitního soužití
Opatření	2.2.1 Podpora nabídky a dostupnosti prorodinných a proseniorských aktivit i na místní úrovni
	2.2.2 Podpora zvyšování rodičovských kompetencí, vzdělávání a poradenství pro rodiny a seniory
	2.2.3 Podpora sladování pracovního a rodinného života, podpora sendvičové generace
	2.2.4 Podpora komunitního soužití a institutu dobrovolnictví v rodinné politice
	2.2.5 Podpora volnočasových aktivit pro nácíleté

Priorita	3. Podpora rodin v náročných obdobích života a prevence rizikových oblastí u cílových skupin.
Dílčí cíl	3.1 Podpora rodin se specifickými potřebami
Opatření	3.1.1 Podpora pečujících rodin
	3.1.2 Podpora rodin ohrožených sociálním vyloučením
	3.1.3 Úleva rodinným rozpočtům
	3.1.4 Podpora v oblasti budování dostupného bydlení v obcích
	3.1.5 Podpora náhradní rodinné péče a rozvoj pěstounství
Dílčí cíl	3.2 Podpora zdravého životního stylu vývoje dětí a mládeže a aktivního zdravého stárnutí
Opatření	3.2.1 Zapojování mladých do veřejného života a rozhodování
	3.2.2 Síťování aktérů primární prevence na školách
	3.2.3 Výchova dětí a mládeže zaměřená na zdravý životní styl
	3.2.4 Posilování zdravotní gramotnosti obyvatel KHK, s důrazem na podporu preventivní složky
	3.2.5 Podpora spolupráce odborné veřejnosti ze zdravotnictví s akcentem na potřeby rodin s dětmi a seniorů

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme všem, kteří se na zpracování tohoto dokumentu přímo podíleli, připomínkovali jeho obsah a byli ochotni mu věnovat svůj čas.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Obyvatelstvo v letech 1961 až 2021 (územní struktura k 1. 1. 2023)	12
Tabulka 2 Vybrané demografické údaje Královéhradeckého kraje v roce 2022	14
Tabulka 3 Očekávaný pohyb obyvatelstva Královéhradeckého kraje podle projekce	17
Tabulka 4 Sňatky podle regionů soudržnosti, krajů a okresů v 1. čtvrtletí 2023	19
Tabulka 5 Sňatky v Královéhradeckém kraji.....	19
Tabulka 6 Počty sňatků a rozvodů v Královéhradeckém kraji na 1000 obyvatel	20
Tabulka 7 Struktura hospodařících domácností v Královéhradeckém kraji k 26. 3. 2021 (výsledky sčítání lidu, domů a bytů).....	23
Tabulka 8 Podíl nezaměstnaných osob - podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu ve stejném věku (v %).....	27
Tabulka 9 Zaměstnanci a jejich průměrné mzdy podle krajů v 1. – 2. čtvrtletí 2023	28
Tabulka 10 Přehled priorit, cílů a opatření Koncepce rodinné politiky 2024 – 2030	40

Seznam grafů

Graf 1 Predikce stárnutí obyvatelstva ČR.....	15
Graf 2 Střední délka života při narození v Česku je téměř dva roky pod průměrem EU	16
Graf 3 Střední délka života ve věku 65 let.....	17
Graf 4 Počet sňatků a rozvodů v Královéhradeckém kraji za období 2001 – 2021	20
Graf 5 Hospodařící domácnosti podle typu (tis. domácností).....	22

Seznam map

Mapa č. 1 Administrativní členění Královéhradeckého kraje na obce s rozšířenou působností	10
Mapa č. 2 Hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou podle správních obvodů a krajů	24